

L'ARTJAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

SANT FELIU DE GUÍXOLS

NÚM. 53 ABRIL 2006

LA RECERCA

**Els Tallers d'Història
del curs 2005-2006:
l'Escola de Belles Arts
de Sant Feliu**

EL PATRIMONI

**Vallparadís: paradigma
del paleolític català**

EL TEMA

**Més ocells de
la vall del Ridaura**

Males arts / Belles Arts

La brutal embranzida ideològica de la dreta espanyola que busca la confrontació dels ciutadans i que vol crear més barreres i divisions artificials amb l'única intenció d'accedir al poder -corrupte *per se?*-, ens obliga a estar més atents al passat històric del nostre país, que, d'altra banda, se'ns fa més comprensible.

Enguany es commemora el 75è aniversari de la Segona República. L'endemà mateix de la seva proclamació es va començar a teixir la complexa trama d'interessos que conduiria a la conspiració permanent contra la democràcia. I en fa setanta que aquell afany antidemocràtic va acabar en guerra civil, amb tot el dolor i la mort que comportà.

La lliçó de la història és clara, i ens ensenya que els estats han estat -i són- el principal perill de les nacions i dels pobles i, per tant, de les persones. L'exclusió de l'altre és el principi del fonamentalisme i, per tant, de la violència. Cap nacionalitat no pot negar ni excloure'n una altra. Però no cal recórrer a la història per a justificar que tots els pobles i totes les nacions són iguals en dignitat i que tenen dret a existir, créixer i desenvolupar-se segons la pròpia cultura; tant cap a una autonomia plena en les qüestions pròpies com vers la solidaritat universal en les coses comunes. Una nació no neix ni desapareix per decret d'altres -dels vencedors-, sinó per voluntat dels seus components. Quin sector social -polític, militar, jurídic, financer o religiós- està moralment capacitat per a negar que Catalunya és una nació, en el supòsit que la majoria de catalans decidissin ser-ne, de nació?

Ara bé, als Tallers d'Història d'aquest curs no ens limitarem a tractar aquestes males arts, que desacrediten una manera de fer política, també hi recordarem els treballs i els professors de les escoles de Belles Arts de Sant Feliu; i hi coneixerem la darrera novetat dels ocells que visiten la vall d'Aro, guiats per la visió experta de Carlos Alvarez.

Àngel Jiménez

Coordinador de L'ARJAU

75è aniversari de la proclamació de la II República (14 d'abril de 1931-14 d'abril de 2006)

ÀNGEL JIMÉNEZ

Aquest any se'n compleixen setanta, de l'esclat de la Guerra Civil espanyola. L'aixecament militar que s'havia estat preparant des de l'endemà mateix de la proclamació de la Segona República¹ -el 14 d'abril de 1931- esdevingué una guerra civil, conseqüència d'un cop d'estat fallit.

Com que de la proclamació de la II República a Sant Feliu de Guíxols en vam parlar a la revista ganxona *Es Corcó*² i al llibre *La II República, 60 anys després*³, no repetirem aquí el que ja està escrit. La intenció de l'article és, doncs, aportar algunes reflexions més sobre el tema.

La Segona República va arribar una mica sobtadament, després d'unes eleccions municipals celebrades el 12 d'abril.

El canvi de règim, per tant, es va produir sense que el país hagués conegut un sol programa de govern dels partits polítics. Aquest fet i la inexperiència dels governants n'expliquen la inestabilitat.

El període es veié immers dins la depressió econòmica dels anys trenta, que a Catalunya va coincidir amb una primera forma de govern propi a càrrec de la Generalitat.

Es redactà l'Estatut de Núria, ratificat pel poble el mes d'agost de 1931, però a les Corts republicanes, formades el juny, tingué una forta oposició pel seu contingut federal. Finalment es pactà una redacció més moderada entre els representants de l'esquerra catalana i la coalició republicana-socialista que governava a Madrid (1932).

Malgrat aquests condicionants, els homes del Govern provisional, de personalitats complexes i procedents de set parts diferents, es varen posar a governar des del primer dia i, mentre preparaven la convocatòria a Corts constituents per redactar la Constitució republicana, es varen prendre mesures d'un abast i profunditat desconeguts fins llavors a Espanya: la reforma agrària i de l'estament militar, la qüestió catalana, les relacions d'una República laica amb l'Església -estament que es regia encara pel Concordat de 1851 vigent-, la reforma educativa i un llarg etcètera.

En resum, la II República representà per al nostre país

un gran pas cap a la modernitat, de manera que se situava al nivell de les democràcies més avançades.

Als militars, a la jerarquia, als terratinents, als grans propietaris, industrials i financers no els va fer falta esperar que es produïssin gran aldarulls, vagues, la revolució obrera i la repressió republicana. Com hem dit, l'endemà de la victòria republicana del 12 d'abril de 1931 començaren a conspirar contra el règim legalment constituït.

I així arribà aquell 17-19 de juliol de 1936, en què s'esdevingué l'aixecament militar que acabà en guerra i repressió. Quaranta anys de dictadura serviren per a anul·lar tot el que s'havia aconseguit i avançat durant la II República, de la qual -enguany- celebrem el 75è aniversari.

En resum, insistim en la necessitat de recuperar la història de la II República -els fets i la seva interpretació- a fi que l'assimilin les generacions actuals, lluny dels plantejaments simplistes. Perquè, certament, el projecte republicà no restà exempt de contradiccions, de resistència o de conflictes.

ÀNGEL JIMÉNEZ
Arxiu Municipal

1. Així ho afirma un autor monàrquic: Ansaldo, Juan Antonio. *Mémoires d'un monarchiste espagnol*. 1931-1952. Edic. Rocher. Mònaco, 1953.
2. Jiménez, Àngel. "Als cinquanta anys de la proclamació de la Segona República a Sant Feliu de Guíxols", octubre i novembre de 1981.
3. Quaderns del Cercle, 7, Girona, 1991.

ELS NOSTRES CARRERS

El carrer de Josep Berga i Boada

Arran de la donació que el senyor Santiago Plana va fer a l'arxiu municipal de Sant Feliu¹ del fons documental de l'olotí Josep Berga i Boada (Olot 1872-Sant Feliu de Guíxols 1923), la revista d'Olot *El Plaó*² ens en va demanar una petita informació per publicar-la-hi. És sabut que l'any 1912, junt amb l'arquitecte Joan Bordàs i Salellas (Figueres 1888 - Barcelona 1961), Berga i Boada guanyà les oposicions de la Diputació provincial per a ocupar una plaça de professor a l'Escola d'Arts i Oficis -secció de Belles Arts- de Sant Feliu de Guíxols. Des d'aquell any fins al de la seva mort -estiu de 1923-, Josep Berga i Boada hi desenvolupà una activitat pedagògica intensa, que no es limità al món estrictament artístic. Segons el seu col·lega i director de l'Escola d'Arts i Oficis, Joan Bordàs, l'any 1914 tota la secció de Belles Arts (dibuix, pintura i escultura) -que era en un edifici, avui enderrocat, de l'antic monestir- es traslladà al darrer pis de l'edifici i, a la sala annexa desocupada, Josep Berga i Boada hi col·locà una vitrina amb els objectes que Eduardo G. Hurtebise havia trobat al poblat ibèric del Fortim, i altres peces que ell mateix hi anava incorporant.

Berga i Boada, a més, va promoure activitats lúdiques -creà l'Agrupació Excursionista de l'Escola de Belles Arts de Sant Feliu- i arqueològiques, exposicions artístiques, concursos fotogràfics, etc. D'altra banda, dibuixà capçaleres de calendaris, de programes de festes i de la *Fulla Dominical de la Parròquia de Sant Feliu de Guíxols*; també il·lustrà estampes de primera comunió familiars i moltes coses més que no podem, ara i aquí, resumir. Ara bé, probablement el més important és que, compaginant-ho amb la seva activitat educadora en el món artístic, Berga i Boada va esdevenir l'ànima del museu municipal que s'inaugurà l'1 d'agost de 1919, a l'esmentada sala. I, un any després, va fer possible que el doctor Melé de Tossa donés a la ciutat una vitrina amb peces arqueològiques de la població veïna. Així, l'artista polifacètic sensibilitzava els seus alumnes -i, en general, la població ganxona- en predisposar-los a conèixer i estimar el patrimoni arqueològic i històric de la ciutat. D'aquesta manera Berga i Boada continuava la tasca que Hurtebise havia iniciat a començament del s. XX.

El fons que ara ha ingressat a l'arxiu municipal de Sant Feliu de Guíxols servirà per a entendre millor el doble vessant de la tasca desenvolupada per Berga i Boada a la nostra ciutat: el pedagògic

(a l'escola) i el d'animació i difusió cultural.

De la donació, en destacariem -per la seva importància- les memòries de les activitats que portà a terme durant alguns cursos, les llistes d'alumnes guixolencs i els seus treballs. En valorem també les fotografies, que serviran per a il·lustrar les excursions a Empúries, a la vall d'Aro (Vallvanera i Font Picant), a la roca de Sant Jaume (Sant Elm) on celebraren -"els que han fet el Museu. Agost de 1920", diu a l'anvers de la foto- la inauguració d'una institució cultural que esdevindrà significativa per a la població ganxona. En altres fotografies del moment s'hi observen les excavacions fetes a la vil·la romana de Tossa i el seu promotor, el doctor Ignasi Melé. Finalment, també queden ben documentades - fotogràficament- algunes peces del primer museu, com la filosa, al costat de la qual figura la filla de Berga i Boada.

En definitiva, aquest fons és un bon testimoni -escrit i fotogràfic- d'un olotí il·lustre que, a la ciutat de Sant Feliu de Guíxols, hi lliurà bona part de la seva vida i de la seva obra.

Àngel Jiménez
Arxiu Municipal

1. L'ARJAU, 49, setembre de 2004.

2. Butlletí d'informació d'Olot, núm. 23, desembre de 2004.

NOTÍCIES

DE L'ARXIU

Sisenes Jornades del GREF

Els dies 21 i 22 de gener el Grup de Recerca de l'Època Franquista de Sant Feliu i la Vall d'Aro ha celebrat les sisenes jornades de difusió centrades en els camps de concentració d'aquell període de repressió.

Les activitats:

DISSABTE, 21 DE GENER DE 2006
(MONESTIR)

L'Esther Plaza, membre del GREF, va fer una breu explicació de la trajectòria del grup i va presentar del número 6 del *Trenta-nou*, publicació del grup.

La professora Anna M. García, en un moment de la seva intervenció. (Fot. Bergantí).

Tot seguit, Anna M. García, professora de la Universitat de Girona i membre de Triangle Blau. Associació per a la difusió i la preservació de la memòria històrica, va fer la conferència inaugural amb el tema "El món concentracionari". Va ser una interessant xerrada que obria nous horitzons pel que fa a responsabilitats, per tal com la conferenciant hi esmentà un ampli ventall de sistemes que encara en l'actualitat pretenen despersonalitzar o deshumanitzar les persones suposadament "enemigues". Davant aquell panorama, un xic desolador, va apel·lar a la responsabilitat de tots, i va reafirmar la seva confiança en els valors democràtics.

En acabat, es va procedir a homenatjar Ramon Tauler i Valls (EPD), antic membre del GREF. Gerard Bussot, historiador i amic del finat, va adreçar al nombrós públic i a la família allà present unes emocionades paraules, que evocaven la personalitat de l'homenatjat. En el seu parlament, Bussot va rememorar sobretot l'etapa de la vida de Ramon Tauler que va correspondre als durs moments de la guerra i de la repressió de la postguerra, però va lloar també el treball desinteressat que durant molts anys va desenvolupar a l'arxiu municipal amb l'objectiu de facilitar la feina als investigadors i arxivers. Finalment es va projectar un vídeo, realitzat magníficament per Alexandre Matas a partir de material del GREF i fotografies de la família i de l'arxiu.

El senyor alcalde va cloure l'acte.

DIUMENGE, 22 GENER DE 2006
(MONESTIR)

El diumenge a la tarda es va poder veure la pel·lícula d'A. Resnais *Nit i boira*, que des-

prés va ser comentada per Pilar Molins Cid, filla del deportat Joan Molins Maynou.

La vetllada es va cloure amb una xocolatada per a tots els assistents.

La marxa pels camins de l'exili del dia 28 de gener es va haver d'ajornar per la nevada que va caure a un costat i altre dels Pirineus.

La visita a Elna, Argelers i Cotlliure es farà l'1 d'abril.

Informació:

Servei d'Arxiu Municipal
Cra. de Girona, 45-47 17220
Sant Feliu de Guíxols
Tel.: 972 32 25 93
A/e: arxiu@guixols.net

Museu d'Història
Pl. Monestir, s/n
Tel.: 972 82 15 75
A/e: museuhistoria@guixols.net

Felicitacions al Grup de Recerca de l'Època Franquista

El GREF ha rebut de l'alcaldia la següent comunicació:

"Benvolguts,
En nom propi i per acord unànim dels membres que constitueixen el ple de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, reunit en sessió celebrada el dia 26 de gener de 2006, em plau de fer-los arribar la nostra més cordial felicitació per la bona feina duta a terme amb motiu de les Sisenes Jornades de difusió del franquisme amb el tema dels camps de concentració d'aquell període de repressió.
Atentament
Miquel Lobato Cárdenas.
Sant Feliu de Guíxols, 30 de gener de 2006"

Per la seva banda, el regidor d'ICV-EA, Jesús Fernández Bort, en nom del seu grup municipal ha adreçat una carta d'agraïment al GREF per la feina feta per aquest grup en la recuperació de la memòria històrica.

Centenari del naixement de Lluís Esteva i veredict de la III Beca d'Investigació Lluís Esteva

Com els lectors saben, l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, per mitjà de l'Arxiu Municipal, s'ha proposat promoure la recerca de la realitat històrica de la ciutat i del seu entorn, la vall d'Aro. Per aquesta raó es convoca la Beca d'Investigació Lluís Esteva. Es tracta, doncs, de fomentar la recerca i de recordar l'antic arxiver de Sant Feliu, Lluís Esteva i Cruañas (Sant Feliu de Guíxols 1906 - 1994). Sobretot aquest any, que celebrarem el centenari del seu naixement.

Lluís Esteva, amb Isabel Rodà i Josep M. Nolla, al coll de Panissars (Pertús/Jonquera), el 1992. (Fot. Família Esteva - Massaguer).

Lluís Esteva va néixer el 25 de gener de 1906. Per això, vam pensar que era un bon dia -el millor- per a fer les dues coses: escoltar-ne una evocació i fer la lectura del veredict de la III Beca d'Investigació que porta el seu nom. El catedràtic d'Arqueologia de la Universitat de Girona Josep M. Nolla i Brufau ens va parlar de l'arqueologia gironina que es feia durant la postguerra, en el marc en què es desenvolupà l'activitat de Lluís Esteva, la qual cosa ens ajudà a comprendre més la seva activitat i la seva personalitat.

Lectura del veredict de la Beca d'Investigació Lluís Esteva:

Les persones que formen part del jurat de la Beca d'Investigació Lluís Esteva en les successives convocatòries manifesten que la creació de la beca que porta el nom de Lluís Esteva ha estat i és un bon mitjà per a promoure la investigació. Tanmateix, es proposa de millorar-la i, a tal fi, la convocarà amb molt més temps, per tal que els aspirants disposin d'un període més llarg per a preparar-se el projecte. Es proposa també procurar que els ajuntaments -serveis de cultura i arxius- de la vall d'Aro s'impliquin més en aquest projecte.

. Pel que fa al treball de recerca atorgat en la primera convocatòria de la beca, "La repressió franquista", en què encara treballen els membres del col·lectiu Grup de Recerca de l'Època Franquista, cal dir que es troba en la fase final de la recerca, amb l'objectiu que a finals d'any es pugui publicar.

. La segona beca es va atorgar a Concepció Peig per a la investigació del tema "El monestir de Sant Feliu de Guíxols i l'ampliació del segle XVIII: estudi arquitectònic, espais i reunions". El jurat -reunits el passat 10 de gener- va decidir per unanimitat concedir a l'autora una pròrroga perquè es completi la recerca i la redacció final.

. Pel que fa a la tercera convocatòria del 2005-2006, s'han presentat sis projectes:

1r "Prensa periòdica de la ciudad de Sant Feliu de Guíxols. Un siglo de vida"

2n "La història de la vila de Sant Feliu de Guíxols a través de l'arqueologia: el jaciment arqueològic de la plaça del Mercat"

3r "Josep Albertí (1913-1993)"

4t "Cinema amateur a Sant Feliu de Guíxols"

5è "Toponímia i antroponímia del terme

de Sant Feliu de Guíxols"

6è "Sant Feliu de Guíxols, Drassana Reial: construcció i indústria naval a principi del segle XVIII".

Dels sis presentats, el jurat -en una primera selecció- va escollir-ne els tres darrers. I en una segona sessió, llarga i no gens fàcil, el jurat va considerar que s'havia d'atorgar la beca al projecte sobre les drassanes reials, presentat pels historiadors Pablo de la Fuente i Marcel Pujol. I ho va fer per la presentació del projecte i pel currículum dels autors, com també pel fet que el tema proposat per aquests dos investigadors ha d'omplir un buit important en la historiografia de la ciutat. D'aquest projecte, en farà el seguiment el senyor Miquel Martí, director del Museu de Pesca de Palamós.

Cent anys de l'Escola Horaciana

A la revista guixolenc *Es Corcó* -mes de març de 1981-, hi vaig publicar l'article "Tot recordant Pau Vila...", i les nostres escoles", amb motiu de la mort de Pau Vila als 99 anys. L'estiu passat s'ha complert el centenari de la creació, a Barcelona, de l'Escola Horaciana de Pau Vila. David Pujol, des d'*El Punt*, ens en feia memòria. I recordava que a Sant Feliu n'havia hagut una, i que precisament va ser amb aquesta Escola Horaciana de la nostra ciutat que l'escola barcelonina va realitzar el primer intercanvi escolar dels Països Catalans. L'objectiu d'aquell ensenyament era fer-lo agradable. El lema era la famosa frase d'Horaci: "ensenyar delectant". Era una escola activa centrada en els interessos dels infants. En paraules de David Pujol, "era una escola modelica: va fugir sempre del memorisme i del verbalisme imperant de l'època, va ser coeducativa des del primer dia, va cuidar sempre la relació amb les famílies, va impulsar radicalment les sortides escolars [...], va subordinar les activitats escolars a la formació moral dels infants i, evidentment, va treballar amb llibres de consulta, i no amb llibres de text". L'esmentada escola estava emplaçada al carrer de l'Algavira i rebia el suport d'una institució homònima formada pels pares i amb el suport econòmic i moral d'algunes personalitats republicanes de la ciutat. En foren mestres Joaquim Oller, Antoni Sabater i Mur, el famós mestre racionalista José Casasola -excol·laborador de Ferrer i Guàrdia-, la no menys cèlebre mestra racionalista i escriptora llibertària Antònia Maymon, Miquel Campuzano, Galo Mallo, Josefina Formiga, Maria Duran, Rosa Viader, etc. Aquella experiència pedagògica, a Sant Feliu, ja comptava ja amb una llarga tradició que venia de finals del segle XIX, de mà dels pedagogs racionalistes i cooperativistes Narcís Duran i Rafael Piñol. Les escoles La Verdad, La Escuela Moderna, La Luz de Progreso, etc. havien experimentat amb un ensenyament laic. Pau Vila visità Sant Feliu l'any 1907 per fer-hi una conferència a la sala Vidal sobre "L'Escola Horaciana i el sentiment de la cultura a l'Empordà".

Àngel Jiménez.

DARRERES DONACIONS

A L'ARXIU

Important cessió de Bernd Graesser

Bernd Graesser cedeix temporalment a l'Arxiu Municipal una col·lecció important d'hemeroteca guixolenc. Són els següents quatre volums:

El Noticiero, del núm. 1 (29.11.1891) al núm. 150 (26.05.1894).
La Lealtad, del núm. 1 (2.06.1894) al núm. 83 (25.12.1895).
La Lealtad, del núm. 84 (4.01.1896) al núm. 136 (31.12.1896).
La Lealtad, del núm. 137 (9.01.1897) al núm. 238 (24.12.1898).

Aquests setmanaris guixolencs cedits estan oberts a la consulta dels investigadors en els horaris normals de l'arxiu i segons el reglament aprovat per l'Ajuntament.

10.11.2005

Jaume Barneda

Sis documents originals dels segles XVI i XVII: àpoques, certificat de bona conducta estès per l'abat Ferran Poupiana a favor de Joan Casas, comerciant (1797) i plet entre aquest últim i Mateu Bruguera (1800).
Asociación literaria de Gerona. Certamen de 1873. Gerona, 1874.
Album nacional de la actualidad española dedicado al presidente de la República, Gobierno y Cortes constituyentes. Madrid, 1932.

11.11.2005

Àngela Ginesta i Adroguer

Edició facsimil del *Beato de Liébana. Códice de Girona*. Moleiro Editor. Roura, Gabriel. *Notas para el estudio del Beato de Girona*. Moleiro Editor, S.A. 2004.

1.01.2006

Família Agramont - Barquet

Historia crítica de la Restauración Borbónica, d'Emilio J.M. Nogués. Un exemplar d'*El cocodrilo*. CC.OO.

9.02. 2006

Joan Darna i Xargay

Revista Catalans! El magazine popular (Núm. 1, 4, 7, 9, 11, 22, 26 i 29. 1938).

14.02.2006

Josep Rosillo i Salvador Ribot

Documentació de la fàbrica de gas de Sant Feliu de Guíxols, ja inventariada. Col·lecció de plànols de la instal·lació: gasòmetres, forns, dipòsit del carbó, sala de reguladors, motors, etc., dibuixats en blanc i negre i color. (En el proper L'ARJAU publicarem l'inventari).

Els Tallers d'Història del curs 2005-2006. L'Escola de Belles Arts de Sant Feliu: Josep Berga i Boada i Joan Bordàs i Salellas

ÀNGEL JIMÉNEZ

Els Tallers d'Història -que ja han passat dels vint anys d'experiència- continuen aquest curs amb un nou tema: les escoles menors de Belles Arts de Sant Feliu de Guíxols. L'objectiu d'aquestes escoles era promoure la formació tècnica -d'un ofici o una especialització industrial- i humana alhora: d'unir l'art i l'ofici, l'art i la indústria. En la base d'aquell aprenentatge tècnic, artístic i humà hi havia el dibuix. Per tant, com és habitual, hi haurà una exposició sobre el tema, el concurs de Sant Jordi, tallers a les escoles, conferències, escrits a L'ARJAU, etc.

• LA RECERCA DE JORDI SERRA

A la base i inici de qualsevol taller d'història, com a punt de partida, hi ha d'haver sempre un treball d'investigació o de recerca prèvia ben fet, que es pugui difondre a les escoles de la ciutat. En aquest sentit ha estat una gran sort i un plaer comptar amb el treball -ara llibre- de Jordi Serra i Teixidor, que tracta de les escoles menors de Belles Arts al Baix

Empordà (1880 - 1939). L'Escola de Belles Arts de Sant Feliu i l'activitat dels seus professors -sobretot Josep Berga i Boada i Joan Bordàs i Salellas- hi són estudiats amb amplitud i profunditat.

Així és que per engegar un nou taller d'història a la ciutat de Sant Feliu, amb la finalitat de donar a conèixer un altre bocí de la història local als estudiants i a la població en general, hem utilitzat el llibre *Les escoles menors de Belles Arts al Baix Empordà (1880-1939)*. La profunditat d'una investigació està en relació directa amb el temps dedicat a la recerca de les fonts primàries, la documentació. I sóc testimoni de les hores que Jordi Serra ha dedicat a l'estudi del tema tractat. De la informació que ens proporciona el citat llibre, en volem fer difusió a través dels Tallers d'Història, d'altres articles, de l'exposició, del concurs de Sant Jordi, etc.

En aquest context, goso fer una petita aportació documental que comento tot seguit en aquest espai de recerca.

• L'AFANY DE CULTURA AL TOMBANT DELS SEGLES XIX - XX

Per ser breu, recordaré que durant el primer decenni del segle XX les propostes per a crear escoles i centres culturals a Sant Feliu es multiplicaven. El ventall d'activitats i de propostes era amplíssim. El convenciment que el progrés econòmic estava íntimament lligat a l'accés a la cultura, el tenien tant la burgesia com el proletariat ganxó. El 1892, Hermenegild Saglietti, el famós i polifacètic farmacèutic del carrer Major, va projectar la creació d'una Escola de Formació Professional per a l'obrer

Portada del llibre
de Jordi Serra.

A partir de 1912, amb Joan Bordàs i Josep Berga i Boada, la secció de Belles Arts prengué una certa volada

taper. I al quart curs -quart any-, s'hi introduïa el dibuix dedicat a l'art taper. Tot i que va comptar amb el suport de Salvador Albert, el projecte es quedà sobre el paper. Un ajuntament sol no tenia prou recursos econòmics per a engegar i mantenir una escola així, i molt aviat la maquinària malmenà l'artesania tapera.

Amb tot, l'any 1910 tingué lloc una reunió important d'entitats i personalitats guixolenques molt diverses al saló de sessions de l'ajuntament. La presidia el regidor Rafael Piñol i Maymí. I hi assistiren, entre altres, Josep Irla, Narcís Duran i mossèn Sants Boada. Uns volien un centre d'ensenyament secundari, de batxillerat. Mossèn Sants Boada demanava una Escola Industrial, com la que tenien a Terrassa. Vicenç Rourich, una Escola Municipal de Comerç. Altres, un centre cultural. És evident que no es podien posar d'acord. Però tots convenien a opinar que l'Escola de Belles Arts que hi havia aleshores era insuficient, i que no responia a les necessitats de la població.

Jordi Serra en el seu llibre explica perfectament que, a partir de 1912, amb Joan Bordàs i Josep Berga i Boada al capdavant de l'Escola d'Arts i Oficis, la secció de Belles Arts prengué una certa volada.

• LA CRISI DE LA PRIMERA GUERRA EUROPEA

Amb la primera guerra europea, l'exportació de taps als països en guerra es va haver de suspendre totalment. La conseqüència va ser que es tancaren fàbriques o que s'hi reduïa la jornada laboral. Molts obrers es quedaren sense feina, a l'atur, amb recursos econòmics ben migrats. L'emigració de famílies senceres va ser un altre indicador de la greu crisi¹. Es va crear la Cuina Econòmica o Cuina Comunal Obrera, que distribuïa racions de menjar cuit a les famílies més necessitades². El mes de juny de 1917 -mes i any del document que aquí comento- la mitjana de racions de menjar repartides per quinzena era d'unes 7.000.

És un situació que hem de tenir sempre en compte, quan parlem d'aquests anys. Josep Berga i Boada n'era molt conscient, de les dificultats per les quals passaven les seves alumnes i la majoria de famílies d'aquella època. Això també explica que molts somnis i moltes de les propostes que s'havien elaborat durant el primer decenni del segle XX no arribessin a bon terme. Concretament, les que elaborà Joan Bordàs -que li havien estat encarregades per la Diputació per tal de reorganitzar les escoles de Belles Arts de la comarca- no van reeixir a causa de les circumstàncies econòmiques i socials que hem esmentat.

• JOSEP BERGA I BOADA

El mes de juny de 1917 Josep Berga i Boada adreçava un informe a l'Ajuntament, en què substancialment es demanava que no es fes pagar a les alumnes de l'Escola Municipal de dibuix, i també s'hi adjuntaven altres informacions d'interès.

"Lliçons d'art donades a l'escola el curs 1916-1917.

1916

1 octubre	4	Lliçó preparatòria	Nois
2 "	7	Història de l'escultura	"
3 "	14	" " "	"
4 "	21	" " "	"
5 "	28	" " "	"
6 nov.	4	" " "	"
7 "	11	" " "	"
8 "	18	" " "	"
9 "	25	Preparatòria	Nois i noies
10 desem.	9	Adorno/Composició	" "
11 "	16	" " "	" "
12 "	21	" " "	" "
13 "	28	" " "	" "

1917

10 gener	4	"	"	"	"
15 "	20	"	"	"	"
16 "	27	"	"	"	"

Guixols, juny 1917

J. Berga Boada"

En un altre document adjunt, hi relaciona les peces que havia dipositat al museu:

"He dipositat al Començament de Museu:

7 quadres de rajoles antigues

1 llumenera de llautó

6 pots d'apotecari en terra cuita

1 bol del segle XVII

1 quadre-armari amb varis objectes d'Empúries

Varis gravats antics

Guixols, juny 1917.

J. Berga Boada"

¹. JIMÉNEZ, Àngel. "Primer semestre de crisi social a Sant Feliu de Guíxols, als inicis de la depressió econòmica de la Primera Guerra Europea (juliol 1914-gener 1915)", dins *Patrimoni i història local. Jornades d'homenatge a Lluís Esteve i Cruaïas*. Servei de Publicacions de l'Arxiu Municipal. Estudis Guixolencs. Sant Feliu de Guíxols, 1906.

². HERNÁNDEZ, Santiago. "La Cuina econòmica de Sant Feliu de Guíxols (1915-1918)", *Ibidem*.

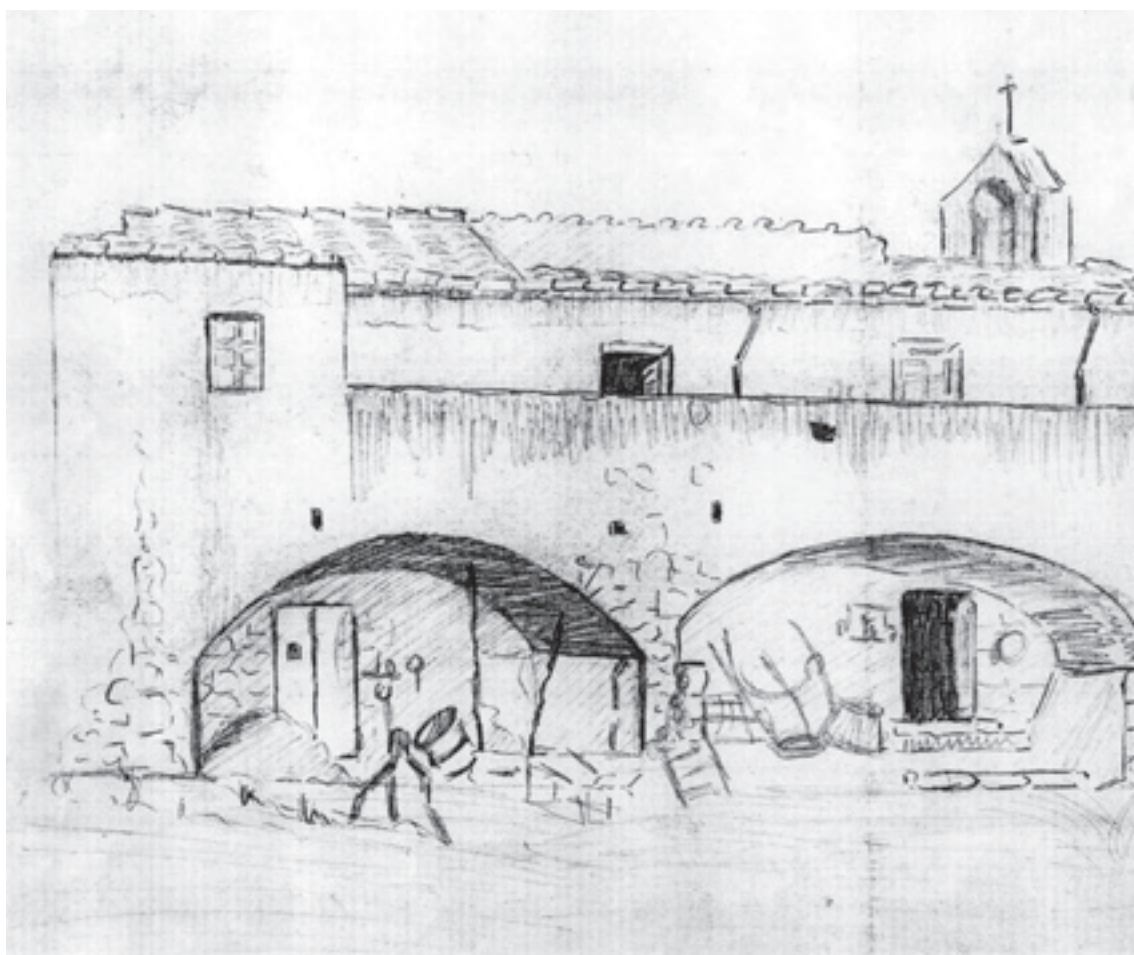
El mes de juny de 1917, Josep Berga i Boada demanava a l'Ajuntament que les seves alumnes no paguessin la quota mensual d'una pesseta

• LA INSTÀNCIA: LA NECESSITAT DEL DIBUIX EN LA TASCA DE LA DONA

Josep Berga, com a “professor de l'Escola Municipal de Dibuix per a noies” es dirigia a l'Ajuntament amb l'afirmació que “estudiar dibuix” no era estudiar cap de les altres ensenyances que amb encert tenia muntades l'Ajuntament de la ciutat. L'estudi de dibuix no comportava haver de comprar un o dos llibres, una llibreta i un “llàpit o pluma” i no haver de gastar res més durant l'any. L'estudi de dibuix comportava una despesa extra en haver de comprar paper de diverses classes, llapis, capses de colors, tintes, gomes, pinzells, etc. Això, és clar, agreujava la situació econòmica de les famílies de les alumnes que assistien a la classe municipal de dibuix, i més en les circumstàncies de què hem parlat abans. Les alumnes pagaven cinc pessetes de matrícula, que servien per a la compra de models, d'estris i

llibres necessaris per a l'estudi. Però, a més a més, l'Ajuntament havia estipulat el pagament d'una mena de taxa o quota d'una pesseta mensual a totes les alumnes. En aquest escrit, Josep Berga es refereix preferentment a les noies. Aquesta darrera mesura, Berga, per la seva experiència, la considerava com una càrrega excessivament onerosa i que, d'algun manera, explicava que les alumnes procuressin d'eludir-la, o faltant a classe o comprant materials inadequats. És a dir, que no renovaven el paper de pintar, gomes, colors, pinzells, tintes, carbons, llapis...; materials que, amb la crisi, s'havien encarat. Tanmateix, el que més dolia al professor era que, per no haver d'afrontar la despesa de nou pessetes mensuals -matrícula més quota-, moltes nenes deixaven d'anar a classe de dibuix. Berga pensava que el dibuix era especialment útil per a les futures dones guixolencques. De l'escola, en podien sortir “verdaderes tècniques en tots els rams que abasta la

Dibuix de l'ermita de la Mare de Déu de Vallvanera (Castell d'Aro), fet per Berga Boada el 1920.

labor complicada de la dona, avui massa descuidada, per cert. Amb els estudis que es fan ara, d'utilitat i ornamentació, es passa fàcilment al ram de les labors per a tots els usos personals i domèstics, cosa de suma utilitat i de gran profit per a l'avenir perquè s'obtidria fer desaparèixer moltes anomalies, inutilitats i ridicleuses en les moltes i variades labors, i fins se introduiria el bon gust a l'ornat de la casa, en el vestir, en la tria de colors, etc.

«En aquesta escola, no hi concorren les que consideren el dibuix i la pintura com articles de luxe, sinó que hi assisteixen les que realment de l'art se n'han de servir sempre, en llurs cases i tallers, guanyant-s'hi la vida moltes que, més tard, han de ser les oficials, les mestresses, les caps dirigents de la labor contínua de la dona en els gèneres i procediments. «Seria llarg exposar tots els inconvenient que porta el pagament de la pesseta mensual, i més llarg encara enumerar els avantatges que reporta el dibuix per a la dona».

• L'EXPOSICIÓ DEL 29 DE JUNY DE 1917

Com de costum, a final de curs, Josep Berga i Boada va convidar l'Ajuntament a assistir a la inauguració de l'exposició de treballs dels alumnes de les Seccions de Belles Arts i de l'Escola Municipal de dibuix per a "senyoretes". Una vegada més els membres

del consistori i els ciutadans podien observar el gran salt qualitatiu que havia experimentat l'escola des que Josep Berga se n'havia fet càrrec. Segons el setmanari federal *El Programa*, l'evolució s'explicava pels canvis introduïts pel professor olotí en els procediments o en la metodologia de l'ensenyança. S'havia abolit la inèrcia de copiar dibuixos d'altres dibuixos, ja que això no era altra cosa que reproduir el que ja era creat. Allò essencial era que l'alumne s'habitues a veure el natural i, d'aquesta manera, l'alumne percebia directament l'obra i la recreava segons la seva pròpia percepció.

Aquest procediment utilitzat des del principi feia que els alumnes fonamentessin sobre una bona base els seus primers estudis.

En aquest sentit, s'ha de dir que els procediments que Josep Berga feia servir també els havia estat utilitzant l'Escola Horaciana des dels seus inicis en l'ensenyança activa, de la qual parlem en aquest L'ARJAU.

Segons el crític del setmanari ganxó -Armand de Mantiel, probable pseudònim d'Enric Bosch i Viola-, allò que la secció de senyoretes aportava a l'exposició, a més a més de mostrar les diverses tècniques utilitzades, presentava una altra diferència respecte al passat. Amb Berga i Boada, a part del nous procediments utilitzats en els treballs, el crític comentarista hi observava -en els treballs exposats- una funcionalitat, un caràcter pràctic, i, doncs, que les alumnes tenien coneixements d'un art aplicable a les necessitats de la vida.

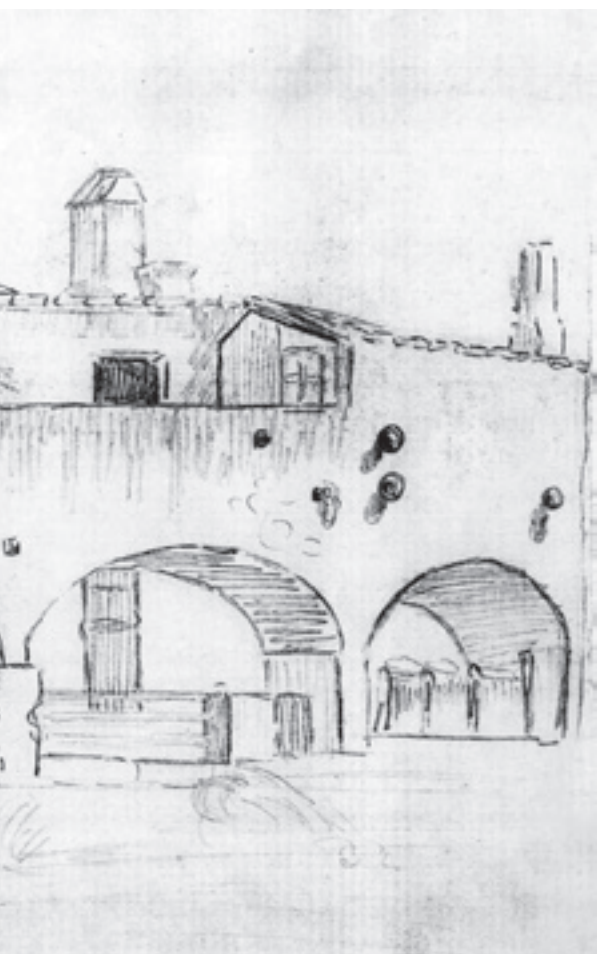
Hi subratllava el cognom d'alguns alumnes que despuntaven: Ferrarons, Dalmau i Bussot. I entre les senyoretes: Corbera, Pla, Victòria, Albertí i Palahí.

Tots reberen sentides felicitacions per part de l'Ajuntament i de la premsa, especialment el professor Josep Berga i Boada i el professor Josep Sánchez de Arias, que dirigia els treballs manuals.

• JOAN BORDÀS I SALELLAS (1888-1961), ALS CINQUANTA ANYS DE LA SEVA JUBILACIÓ

Joan Bordàs, nascut a Figueres l'any 1888, estudià arquitectura a Barcelona i amplià els seus estudis a Roma. Va ser director de l'Escola d'Arts i Oficis (1912) i arquitecte municipal fins a la seva jubilació (31 de desembre de 1955). Morí a Barcelona el 7 de juliol de 1961. Per aquest motiu, des de L'ARJAU, volem fer-ne breu memòria; evocar la figura de l'arquitecte i urbanista que, amb General Guitart, més marcà -i amb tant d'encert- el paisatge urbà de la nostra ciutat, i que, per tant, es mereixeria ser recordat amb molta més profunditat i amplitud.

Del que fou director de l'Escola d'Arts i Oficis i arquitecte municipal de Sant Feliu de Guíxols, Gerard Bussot ja n'ha parlat en el seu magnífic llibre -ràpidament exhaurit- *Carrers, cases i arquitectes*. És evident que encara en podríem parlar molt més. Bordàs mateix ho insinuà en deixar escrit, a l'hora de demanar el seu relleu a l'Ajuntament, "que sin un solo día de interrupción, y a través de todos los cambios políticos, trastornos sociales y dolorosas vicisitudes

y peligros por los que ha pasado esta ciudad, desde principios del año 1913 hasta el día 31 de diciembre de 1955, ha venido desempeñando el cargo de Arquitecto Asesor Municipal".

És evident que, de la seva extensa vida professional, se'n podria escriure una gruixuda biografia i se'n podria fer una reeixida exposició de dibuixos, plànols, escrits, etc.

La novetat és que cada vegada se'n saben més coses, gràcies als nous estudis que se'n van fent. És clar, em refereixo una altra vegada al llibre de Jordi Serra, que aporta al tema més coneixements i informació.

D'altra banda, hem tingut la fortuna de conèixer i de relacionar-nos amb el senyor Enric Mateu i Bordàs, nebot del que fou director de l'Escola d'Arts i Oficis, que conserva documents i fotografies que ens permetran aprofundir en el coneixement de la personalitat del professor i de l'arquitecte.

De moment, aquí, tan sols ens volem fer ressò d'una anècdota -molt estimada per Bordàs- de la seva vida: l'estada a Roma, que explicarà la font d'inspiració en les seves classes de dibuix i de moltes de les obres que són exposades al monestir.

• L'ESTADA DE JOAN BORDÀS A ROMA

En aquesta primera part ens limitarem, doncs, a emmarcar històricament una postal que Bordàs va enviar als seus antics companys d'estudi de Roma: a l'erudit Ramon d'Alòs-Moner, amb salutacions per a l'historiador i epigrafista Francesc Martorell Trabal. D'aquella Escola Espanyola de Roma impulsada per la Institución Libre de Enseñanza i amb el suport de l'entorn d'aquell "patriarca laic", Francisco Giner de los Ríos, i de l'IEC -la direcció del qual es confià al cèlebre Josep Pijoan- en parlen bé i llargament Josep Maria de Sagarra (*Memòries*), Josep Pla (*Tres biografies: Maragall, Pijoan, Pujols*. Vol. 10) i Gaziell (*Tots els camins duen a Roma i L'home és el tot*).

Resulta que pels volts de l'any 1911 es decidí que els catalans que anirien a l'Escola Espanyola de Roma, pensionats per la Junta d'Ampliació d'Estudis, serien Quico Martorell i Ramon d'Alòs, membres de l'Institut d'Estudis Catalans. I que els acompanyaria el jove Joan Bordàs, que acabava de sortir de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. El mateix Pijoan li contà a Pla l'arribada de Bordàs a Roma:

«Aquest arquitecte, home ingenu i innocent, arribà a Roma amb la maleta i un paraigua. "No li han donat diners?", li vaig preguntar.

"No senyor", em digué.

"Només m'han donat

el bitllet i jo he agafat el paraigua».

Realment, l'experiència

italiana, encara que molt

breu i -com veiem- amb

molt pocs recursos materials,

va ser riquíssima i inspiradora en la

seva doble professió, de mestre de di-

buix i d'arquitecte. Per això aquella vivència sempre la trobem present en l'obra de Joan Bordàs. Un bon testimoni d'això podria ser la publicació pòstuma que l'Escola Tècnica Superior de Barcelona (ETSAB) va fer del seu llibre *San Pedro del Vaticano y sus arquitectos* (1969), i els dibuixos de Bordàs d'aquella llunyana època, o molts dels seus projectes que es conserven a l'Arxiu Municipal.

Els vells amics, Bordàs i Gaziell, havien compartit -com no!- l'admiració per Florència. I amb tendresa i gràcia Gaziell ho explica: «Tot anant-me'n altra volta cap a la ribera dreta de l'Arno, aquests pensaments m'han dut a la memòria una dita d'un vell amic meu, Joan Bordàs. En la nostra joventut fou pensionat de l'Escola Espanyola de Roma, i després es pot dir que s'ha passat la vida fent d'arquitecte municipal a la meua petita ciutat nadiua de Sant Feliu de Guíxols. Mentre era a Itàlia, Bordàs vingué a Florència, on conegué pensionats d'altres instituts estrangers. I un dia que un nord-americà amic seu s'entretenia traient un dibuix minuciós del palau Pitti, damunt una tirallonga horitzontal de paper, perquè hi cabés tot, Joan Bordàs, que és un *pince sans rire*, li digué de sobte: "Suposo que quan tornis a Amèrica i ensenyis aquest dibuix, perquè l'entenguin els el mostraràs verticalment...". I a peu de nota l'escriptor ganxó s'esmenà: "Era, hauria de dir, dissortadament avui (1962). Escrit el text d'aquest volum [*L'home és el tot*] el 1956, i publicat ara sense retoc, el meu amic morí en l'endemig, durant la tardor de 1961³».

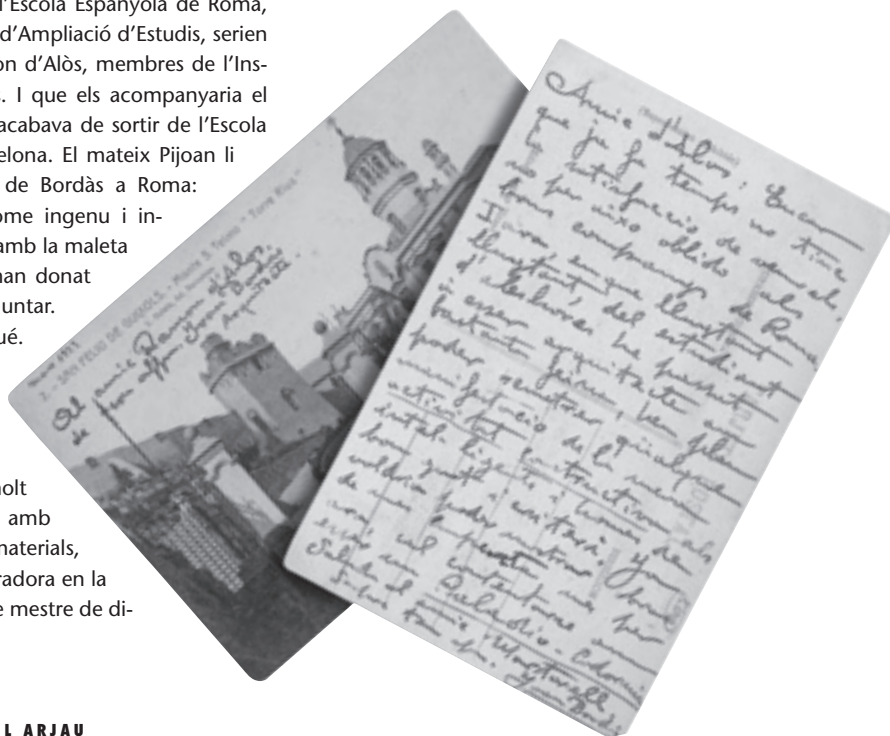
En aquest context de plena activitat arquitectònica, Bordàs envià una postal (març de 1922) al seu vell amic i company de Roma Ramon d'Alòs, amb records per a Martorell. I de passada els informava del seu treball a can Rius.

Vegeu la postal i l'ex-libris dedicat a Ramon d'Alòs que trobareu en aquestes pàgines.

ÀNGEL JIMÉNEZ

Arxiu Municipal

Postal enviada per Joan Bordàs al seu amic Ramon d'Alòs, l'any 1922.

3. En realitat, tal com hem dit, Bordàs morí a Barcelona el 7 de juliol de 1961. A la tardor, a Sant Feliu, s'hi celebraren uns funerals.

Ramón d'Alós

Juan Dordas. Roma. 1900.

Ex-Libris

Fotògrafs guixolencs. El canvi de segle: Lluís Sánchez i Martí Vilallonga

AGUSTÍ ROLDÓS I SOLER

El canvi de segle va comportar un considerable trasbals de fotògrafs, com no s'havia vist mai abans a Sant Feliu. Tal com vaig explicar en l'article dedicat al fotògraf Jaume Bertran, l'exclusiva que aquest havia tingut durant gairebé vint-i-cinc anys es va acabar l'estiu de 1898, en el moment en què tres fotògrafs alhora -Lluís Sánchez, Enric Daniel i T. Mata- van decidir obrir nova galeria a la nostra ciutat. Això no obstant, mentre que Lluís Sánchez romandria una llarga temporada entre nosaltres, els dos restants marxarien al cap de pocs mesos. D'altra banda, a la mort de Bertran (1899), la seva galeria fou ocupada pel fotògraf Martí Vilallonga, sota el nom de Vda. de J. Bertran. Poc després (1900) arribava un altre fotògraf que, malgrat el poc temps que va estar amb nosaltres, ens deixaria una forta empremta: Amadeu Mauri i Aulet, de qui ja vaig parlar amb profunditat en un article anterior. En l'article d'avui, doncs, estudiarem les dues figures més rellevants d'aquesta nova fornada de fotògrafs -si exceptuem, és clar, Amadeu Mauri-: Lluís Sánchez i Martí Vilallonga.

Sobre aquestes línies, logotip de la galeria de Lluís Sánchez.

A la dreta, fotografia tirada per Juli Nyssen l'any 1904.

• LLUÍS SÁNCHEZ, FOTÒGRAF RETRATISTA

Lluís Sánchez Carvajal era un fotògraf professional, nascut a Cartagena l'any 1862, que va obrir una galeria al carrer Estret, núm. 7, el mes de juliol de 1898, sota el nom de Gabinete Fotográfico. Segons els logotips publicitaris que apareixen al dors dels seus retrats, anunciava que "se hacen todos los trabajos concernientes al arte fotográfico". El 21 de gener de 1902 va presentar una instància a l'Ajuntament sol·licitant permís per a construir un magatzem i un nou estudi fotogràfic emplaçat al terrat, en un solar de la seva propietat situat al carrer de la Llibertat, núm. 6, cantonada amb el carrer Surís; el projecte anava signat pel mestre d'obres Pere Pascual i fou aprovat el 6 de febrer. El mes de desembre de 1903, una notícia publicada a la premsa¹ feia saber que Sánchez havia viatjat a Barcelona per comprar els darrers avenços en el ram de la fotografia.

Al local del carrer Llibertat va exercir-hi fins el carnaval de l'any 1904. D'altra banda, els treballs que avui es conserven d'aquest fotògraf demostren que fou un bon retratista, però, d'altra banda, no se li coneix cap fotografia exterior o paisatgista. Seguidament, per causes que desconec (malaltia?), la galeria fou ocupada -segurament a lloguer- per diferents fotògrafs, tot i que la propietat, la titularitat i la denominació de l'establiment continuaren a nom de Lluís Sánchez. El primer de substituir-lo fou Juli Valdés, un

fotògraf barceloní fins aleshores operador de la famosa casa barcelonina Napoleón i, abans, a diversos establiments de la capital del Principat. Les coses no anaren gaire bé, ja que al cap d'un parell de mesos se'n va fer càrrec el fotògraf barceloní Ricard Rizo, el qual també va durar-hi poc temps. Al començament del mes de maig, la premsa guixolenc publicà una notícia en la qual s'assabentava el lector que la galeria treballava en la confecció de retrats "al celuidone y bromuro", afegint que havien cridat molt l'atenció "las anilinas, o sea, los retratos a la acuarela". Al començament del mes de juny el substituïa Juli Nyssen, fotògraf badaloní, però tampoc assolí l'èxit esperat. Nyssen (o Myssen, segons un anunci comercial), a més de fotògraf era pintor, i en el transcurs de la segona meitat de l'any 1904 va exposar diverses obres pictòriques a l'aparador del comerç de Joan Donato a la rambla Vidal, entre les quals una de l'ermita de

¹ AMSFG: setmanari *La Información*, 31.12.1903.

Sant Elm, el mes d'agost, i una altra d'una nena (pintant a l'oli, reproducció d'una fotografia), el mes de novembre. El 7 de juny de 1906 moria Lluís Sánchez, als 44 anys d'edat, i la galeria del carrer Llibertat mai més no tornaria a funcionar.

Dels altres dos fotògrafs arribats el 1898, ben poca cosa en sabem: solament que, el mes de març de 1899, Enric Daniel col·laborà amb Jaume Bertran en una exposició de diversos retrats fotogràfics acolorits a l'aquarel·la a la botiga de Joan Donato, i que T. Mata exposà vistes estereoscòpiques a l'aparador del mateix comerç al final de l'any 1899. És tot.

• MARTÍ VILALLONGA, FOTÒGRAF I INTRODUCTOR DEL CINEMA A SANT FELIU

Després de la mort de Jaume Bertran el mes de setembre de 1899, la seva vídua, Josepa Gironès, decidí continuar la galeria, sota el nom de Vda. de J. Bertran, i contractà un jove fotògraf tossenc, Martí Vilallonga i Balam, que des de feia poc festejava amb la seva filla Antònia.

Martí Vilallonga i Balam era nascut a Tossa l'any 1878, de família benestant, i va arribar a Sant Feliu abans de finalitzar el segle. El 24 de desembre de

A dalt, retrat d'Agustí Roldós Calçada, 1908. Autor: Martí Vilallonga.

A sota, logotip de la galeria de Vda. de J. Bertran.

A l'esquerra d'aquestes línies, retrat de comunió. Autor: Lluís Sánchez. AMSFG.

La primera notícia que trobem a la premsa de l'activitat fotogràfica de Vilallonga és de 1899

Retrat. Autor: Martí Vilallonga.

1902 es casava amb la filla de Bertran, Antònia Bertran i Gironès, nascuda el 21 de març de 1881, amb qui va tenir quatre fills: Jaume (l'any 1934 era el president del club esportiu Casal dels Esports), Sebastià, Domènec (enginyer agrònom, l'any 1936 fou elegit regidor de l'Ajuntament guixolenc pel partit d'Esquerra Republicana) i Josepa.

A mitjan mes d'abril de 1903, inaugurava el Cinematògraf Moderno -primer local de cinema obert al públic de forma continuada a Sant Feliu², que estava instal·lat en una barraca emplaçada al passeig del Mar, en el qual va exhibir pel·lícules els estius fins l'any 1905. El 24 de març de 1906 obria al públic el cinema Lons'or, en aquest cas un local fix situat al passeig dels Guíxols³.

La matinada del dia 1 de juliol de 1903, la galeria de fusta del carrer de la Concepció va quedar totalment destruïda per un incendi⁴. Tot seguit, el mes de gener de 1905, obria una nova galeria al carrer del Mall, núm. 4, al tercer pis de l'edifici nou del Telègraf⁵, on va treballar-hi tot sol fins el febrer de 1907. En aquesta data es va associar amb el fotògraf lleidatà Josep Manetes -segons es desprèn d'un anunci aparegut al setmanari *Llevar*, amb qui compartí la galeria fins l'any 1909. Quan Vilallonga cessà els seus negocis de fotografia i cinema l'any 1909, marxà a París amb la família. L'any 1921 va tornar a Sant Feliu i sol·licità permís a l'Ajuntament per a instal·lar un garatge a l'edifici del carrer Sant

Sebastià, en el mateix lloc que anys enrere ocupava el cinema Lons'or. El 29 d'abril de l'any següent inaugurava una companyia d'autobusos, amb què establia el servei entre les poblacions de Tossa, Llagostera i Sant Feliu i, a partir del 15 de maig, entre Palamós, Sant Feliu i Caldes de Malavella. El setembre de 1927 va morir la seva dona, Antònia Bertran, a l'edat de 46 anys. El gener de 1929, Vilallonga va comprar la finca de can Pey, situada al començament de la carretera de Tossa, lloc on va instal·lar el seu domicili. Finalment, l'any 1939 la família s'exiliava a París, i des de llavors se'n perdé la pista.

La primera notícia que trobem a la premsa referida a l'activitat fotogràfica de Vilallonga s'escau el mes de desembre de 1899⁶, data en la qual va exposar una sèrie de retrats a l'aparador de la botiga de Francesc Carreró. En un anunci publicitari aparegut en la premsa guixolenc⁷ hi podem llegir els serveis fotogràfics que oferia al públic: *"Se trabajará a la Albúmina, Citrato, Bromuro y Platino. Nuevo sistema de ampliaciones, gran novedad. Precios de las ampliaciones de diez pesetas hasta cien pesetas según las dimensiones y procedimientos. Laboratorio para los aficionados, con toda clase de material a precios de almacén"*. Les fotografies més conegudes de Vilallonga són unes targetes postals editades pel llibreter guixolenc Emili Canet i Auger al final de l'any 1904. El mes de maig de 1905 va exposar amb molt d'èxit unes fotografies d'infants vestits de primera comunió. També se li coneixen diversos retrats molt ben acabats, algun dels quals exposà a diversos aparadors de la ciutat. Així mateix, i com a complement dels films exhibits al cinema Lons'or -segons hem vist abans, inaugurat l'any 1906 pel mateix Vilallonga al passeig dels Guíxols-, el fotògraf aprofitava la gran pantalla per projectar-hi fotografies amb una finalitat publicitària⁸. El mes d'agost de 1907 formà part del jurat qualificador en un concurs de fotografia organitzat per l'Ateneu Social.

AGUSTÍ ROLDÓS

Investigador

2. Vegeu ROLDÓS, Agustí. "Història del Cinema a Sant Feliu de Guíxols", dins *Àncora*, 22-7-2004.

3. *Op. cit.*, 12-8-2004.

4. AMSFG: *Llevar*, núm. 102, 5.7.1903.

5. *Id.*, núm. 177, 178, 179 i 180.

6. AMSFG: *El Puerto*, 23.12.1899.

7. AMSFG: *La Información*, 1.12.1904.

8. Vegeu "Història del cinema ...", dins *Àncora*, 12.08.2004.

Vallparadís: paradigma del paleolític català

JOAN GARCIA · KENNETH MARTINEZ

L'arqueologia del paleolític inferior català que va néixer a partir dels inicis de la dècada dels setanta arran dels treballs pioners de l'Associació Arqueològica de Girona, dirigits pel Sr. Josep Canal, tenia un deute encara pendent. Al llarg dels més de 30 anys de treballs, en què Néstor Sanchiz va encapçalar els fructífers treballs de prospecció a la comarca de la Selva, encara no s'havia pogut descobrir un jaciment del paleolític inferior que, a més de preservar les eines de pedra, també conservés els ossos fossilitzats dels animals caçats o consumits pels humans i un context estratigràfic que permetés emmarcar la informació arqueològica.

Visió parcial del jaciment de Vallparadís (Terrassa). (Fot. Joan García).

Finalment ha estat l'any 2005 quan s'ha descobert al nostre país un jaciment que no tan sols presenta aquestes condicions, sinó que també fa recular la data de la primera ocupació de Catalunya dels prop de 500.000 anys d'antiguitat del Puig d'en Roca (Girona) al milió d'anys de Vallparadís (Terrassa). A més, des que les restes d'*Homo antecessor* de la Gran Dolina d'Atapuerca, a Burgos, varen ser presentades a la comunitat científica a mitjan anys noranta, no teníem cap més novetat arqueològica en el concert europeu relacionada amb l'aparició dels primers colonitzadors del continent.

A banda de Vallparadís, només l'esmentada Gran Dolina i els jaciments d'Orce (Fuente Nueva 3 i Barranco León 5) a Espanya, i els conjunts italians d'Isernia la Pineta i Monte Poggiolo a la resta del continent, permetien als científics poder estudiar l'evolució dels primers humans d'Europa. Gràcies a la descoberta de Vallparadís i als treballs d'excavació que des del passat 8 d'agost de 2005 està duent a terme un equip format per 60 arqueòlegs i paleontòlegs a la zona on es construirà l'Estació de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya, un jaciment català passarà a ser el centre del debat científic internacional sobre l'arribada i la colonització humana

L'estudi de les eines i la fauna recuperada ha començat a aportar a l'equip uns resultats molt reveladors

Joan García i Néstor Sanchiz examinen una peça trobada al jaciment. (Fot. Joan García).

del vell continent. Al capdavant d'aquest prestigiós equip d'investigació d'arqueòlegs hi ha els doctors Joan García i Kenneth Martínez, que ja havien reactivat amb diferents projectes d'investigació la recerca paleolítica a les comarques de Girona, que encara continua. El Dr. David Alba i Josep Aurell s'encarreguen de dirigir les tasques que els paleontòlegs desenvolupen. Al llarg d'aquest pràcticament mig any d'excavació, ja s'han recuperat més de 14.000 restes arqueològiques, de les quals unes 9.000 corresponen a eines de pedra i unes 4.000 als ossos fossilitzats dels animals consumits pels humans. Aquest nombre de troballes és del tot sorprenent, i ja pot dir-se que un jaciment català és el que té més indústria lítica de tot el plistocè inferior eurasiàtic.

L'estudi de les eines i la fauna recuperada ha començat a aportar a l'equip uns resultats molt reveladors sobre la manera de viure d'aquestes comunitats humanes primitives. Per una banda, la tecnologia que els humans de Vallparadís utilitzaven en el procés de fabricació dels artefactes consistia en la talla de petits còdols de riu, que eren utilitzats per a crear-hi vores afilades per mitjà del retoc amb un altre còdol, que feia les funcions de martell o percussor. En altres ocasions, les roques seleccionades es gestionaven per extreure'n fragments de pedra (ascles) molt tallants, que podien afilar-se retocant-los (rascadores, osques i especialment denticulats). Les característiques tecnològiques d'aquesta indústria són molt similars a les que presenten els conjunts tècnics d'Àfrica -on emergí el gènere humà fa poc més de 2,5 milions d'anys- en jaciments com Olduvai, a Kenya, o Kada Gona, a Etiòpia. Això ens permet deduir que l'origen dels grups humans que ocupaven Catalunya fa un milió d'anys era africà.

Aquest utilatge va ser destinat a Vallparadís bàsicament al processament dels animals morts a la plana, que van ser esquarterats i els seus ossos fracturats per aprofitar-ne l'alt contingut proteínic que

conté el moll. Així ho estan demostrant els estudis tafonòmics en curs, encarregats de verificar minuciosament les marques preservades en els ossos. En efecte, ja s'han descobert moltes restes que conserven marques de tall en la seva superfície produïdes per l'acció de tall d'un ganivet de pedra, com també altres ossos fracturats longitudinalment per accedir al moll. Quan s'analitzin les vores dels instruments lítics al microscopi, podrem contrastar millor les activitats que els humans havien de desenvolupar, i entre les quals molt probablement es trobava també el treball de la fusta i la pell.

Les abundantíssimes restes d'animals corresponen a una fauna molt similar a l'actual africana, entre les quals es troben hipopòtams, elefants, rinoceronts i diverses espècies de cérvols i cavalls, que eren atrets per les immillorables condicions ecològiques de Vallparadís. Fa un milió d'anys, el que avui dia coneixem com Terrassa era una plana poblada per boscos de ribera, que durant una època de clima humit i càlid proliferaven a la vora de la riba i de les zones entollades. Els humans aprofitaren aquest entorn natural per establir-hi els seus campaments i desenvolupar-hi les seves activitats quotidianes per mitjà de l'instrumental lític que s'està descobrint. En la seva lluita per la supervivència, els primers pobladors d'aquest territori hagueren de fer front a un món perillós habitat per grans carnívors com les hienes i les panteres, que competien pels mateixos recursos que els humans. Tant és així que molts ossos amb marques antròpiques conserven també les dentegades d'aquests animals. No obstant això, els primers europeus, proveïts d'una tecnologia eficaç, van sobreviure a aquestes dures condicions i van aconseguir adaptar-se i evolucionar com a espècie. A mesura que avancin les excavacions de Vallparadís, anirem coneixent més coses d'aquesta època remota i fins ara tan desconeguda per la ciència. En aquest context, un projecte d'investigació del paleolític català, a la qual tant ha contribuït la tradició de paleolítistes gironins, pot convertir-se en els propers anys en el centre d'atenció del debat científic internacional.

**JOAN GARCÍA GARRIGA
KENNETH MARTÍNEZ MOLINA**

Doctors en Prehistòria i codirectors de les excavacions arqueològiques de Vallparadís

Restauració del *Llibre vermell*

CLARA ALIBÉS MARQUÈS

Feia anys que des de l'Arxiu Municipal es reclamava una intervenció sobre el Llibre vermell, el cartulari o còdex que conté els privilegis més importants de la vila de Sant Feliu a partir del segle XIII. Durant anys, l'esmentat manuscrit ha estat consultat per assessors jurídics, regidors, alcaldes i investigadors. Actualment la consulta del manuscrit s'ha de fer a través del microfilm, per tal de conservar millor l'original. Aquest any passat ha estat possible de realitzar –per a bé de la ciutat– un vell i necessari projecte.

La intervenció que s'ha practicat al *Llibre vermell* de la municipalitat de Sant Feliu de Guíxols ha aturat els principals processos degradadors que l'afectaven i ha servit per a tractar les alteracions que patia. Alhora, s'ha procurat respectar les característiques del document i la informació que el pas del temps i la història hi han deixat.

D'aquesta manera, el document es troba en les millors condicions per a perdurar en el futur. Amb tot, per a afavorir la correcta conservació del document, és necessari tenir en compte els factors ambientals que envoltaran el llibre en el seu emplaçament habitual, com també la cura que es tingui a l'hora de manipular-lo.

L'entorn ambiental que s'ha establert com a ideal per a la conservació del paper (suport bàsic d'aquest document) és de 18°-20° de temperatura i una humitat relativa a l'entorn del 50%; pel que fa a la llum, no es recomana una exposició superior als 50 Lux. No sempre els mitjans dels qual es disposa permeten assegurar que aquestes mesures es mantinguin rigorosament; però es pot afavorir la conservació procurant que el document es mantingui en un entorn al més estable possible (lluny de focus d'escalfor o fred com radiadors, estufes, aire condicionat, etc.) i controlant la seva exposició a la llum (evitar sempre la llum solar directa, procurant que l'exposició a la llum artificial no sigui permanent).

Es també important la netedat i la ventilació controlada de l'ambient on el document quedi custodiat.

Encara que el document hagi estat totalment intervingut, no deixa d'ésser un document antic, fet amb uns materials que envelleixen naturalment, i d'una certa fragilitat. És important tenir cura en la manipulació del document, per tal que es mantingui en bon estat; cal parar atenció en la col·locació de les tapes, ja que el seu gran pes podria provocar noves alteracions (seria convenient recolzar-les en algun

El Llibre vermell és el manuscrit més important que conserva la ciutat

suport en obrir el llibre, potser la mateixa caixa de llibre). Pel volum i característiques que té el llibre, es gairebé obligatori guardar el llibre en posició horitzontal.

La restauració del *Llibre vermell* de Sant Feliu de Guíxols s'ha efectuat entre els mesos de setembre i desembre de 2006. S'han seguit els criteris, materials i tècniques recomanats per la Disciplina de Restauració de Document Gràfic.

Han col·laborat en la intervenció: Toni Esparó, en la realització de tanques metàl·liques i en la col·laboració en neteja i consolidació del bloc; Josep Serra, en la realització del bolló metàl·lic; Galmes Enquadernadors, en la realització de la caps per al llibre.

CLARA ALIBÉS MARQUÈS

Conservació i Restauració de Document Gràfic

Clara Alibés, restauradora de document gràfic, lliura el *Llibre vermell* a l'Arxiu Municipal (Fot. Néstor Sanchiz).

L'Espai del Metge Rural, un nou àmbit comarcal i permanent al museu

FRANCESC XAVIER CARRERAS · SÍLVIA ALEMANY

El centre adscrit al museu, amb voluntat supramunicipal, parteix de la col·lecció exposada als espais del Monestir de Sant Feliu de Guíxols i treballa mancomunadament per a les activitats de recerca i de difusió.

L'estiu de 2001, Pau Casals, fill del Dr. Martí Casals, feia una oferta als ajuntaments de la Vall d'Aro de donació dels objectes que havia anat conservant el seu pare, metge a la nostra contrada durant més de trenta anys. Es visitaren diferents emplaçaments que reunissin les condicions necessàries per a exposar-hi la col·lecció. Finalment, s'arribà al gener de 2002¹, moment en que se signà un conveni de donació i s'obtingué el compromís per part de l'Ajuntament guixolenc de fer-se càrrec de la col·lecció i de destinar dins l'edifici del monestir uns espais per a la futura exposició permanent. Paral·lelament, s'iniciava una col·lecció d'enregistraments de diferents testimonis -cap a una setantena-, a través de

la qual es reflecteixen les relacions establertes entre pacients i un excepcional metge rural. El 2003, en no haver-hi disponibilitat permanent d'espai per al museu al monestir, se celebrà una exposició temporal, centrada en el període de la postguerra²; i l'any següent s'enllestia la documentació del fons Martí Casals, gràcies a l'ajut de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de la Generalitat de Catalunya³.

El passat 26 de novembre de 2005 significà per a molts l'impuls definitiu per a un projecte iniciat el 2001: s'inaugurà l'Espai del Metge Rural, situat a la segona planta del monestir, seu del Museu d'Història, l'objectiu del qual és exposar la situació sanitària i els condicionants en la salut a Sant Feliu de Guíxols

Els conferenciants Escudé, Jiménez, Gaitx i Carreras, en un moment de la jornada.
Foto: COMG.

1. ALEMANY, Sílvia. "Del metge rural i del llegat del Dr. Martí Casals", dins L'ARJAU, 41, 2001, pàg. 24-26.

2. JULIÀ, Benet, i altres. *Home i tècnica enfront d'una realitat deprimida: el metge rural a la postguerra. Sant Feliu de Guíxols i la Vall d'Aro*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament, Museu d'Història, 2003.

3. Tasca realitzada per Jordi Gaitx (inventari i entrevistes) i per Laura Francès (informatització i imatges), la qual ha estat descrita en la comunicació presentada en la jornada del passat 26 de novembre.

La inauguració de l'Espai del Metge Rural coincidí amb la Jornada d'Història de la Medicina

De dalt a baix
i d'esquerra a dreta:

Visita guiada del passat 26 de novembre. Foto: COMG.

La consellera Marina Geli saluda el president de la Reial Acadèmia de la Medicina de Catalunya, Jacint Corbella, durant la jornada. Foto: COMG.

Els participants en la taula rodona: Alfons Zarzoso, Ricard Herrero i Daniel Palomeras. Foto: COMG.

i la Vall d'Aro, com també els aspectes que han caracteritzat l'acció d'aquests metges i metgesses de poble: l'atenció als punts més aïllats, la multiespecialització, els coneixements davant la mancança de recursos, i la relació entre metge i malalt.

La inauguració coincidí amb la celebració de la Jornada d'Història de la Medicina, amb el subtítol de "La sanitat a l'Empordà", un dels fruits del conveni signat amb la Reial Acadèmia de la Medicina de Catalunya i el Col·legi Oficial de Metges de Girona. Al llarg de la jornada poguérem escoltar les recerques dels conferenciant -vegeu el programa- que al llarg d'aquest any veurem publicades.

La constitució entre els tres municipis de la Vall d'Aro (Santa Cristina d'Aro, Castell-Platja d'Aro i Sant Feliu de Guíxols) d'una Comunitat de Municipis per a la gestió

d'aquest centre, fiançarà la visió comarcal de l'espai i de les activitats a realitzar. Aquesta entitat ha de ser un primer pas cap a un òrgan més ambiciós en el qual acabin participant altres institucions que des del primer moment ja hi han col·laborat puntualment.

Durant la taula rodona celebrada la tarda de la jornada s'apuntaren les línies que caldria seguir a partir d'ara. Cal continuar amb la participació directa de la població de la Vall d'Aro (com s'ha anat fent amb els testimonis enregistrats i presents a l'exposició mitjançant l'audiovisual) per aprofundir en diferents aspectes, com per exemple, en les actituds envers la malaltia, o també com interaccionava la medicina oficial amb la popular. Aplicar la multidisciplinarietat en el funcionament mateix, reunint professionals mèdics, historiadors i antropòlegs en les comissions de planificació i seguiment.

• L'EXPOSICIÓ PERMANENT

La cronologia se centra en el període que va de finals del segle XIX -època de definitius descobriments tècnics- fins a la meitat del S. XX, moment anterior a la generalització de la medicina científica i a un funcionament més globalitzat de les comunitats. S'estructura en diferents àmbits, que descriurem molt breument. El primer, destinat al territori: la vall del Ridaura -d'Aro- que separa els massissos de les Gavarres i de l'Ardenya; context geogràfic on hem de situar aquell metge que arribava fins on calia, amb mitjans precaris però suficients.

El segon, dedicat a alguns dels condicionants en la salut de la comunitat: la situació i aspectes de les cases, l'alimentació i el treball (a mar, a pagès i a la fàbrica). Des de les normes introduïdes per aconseguir una ciutat més saludable fins a la comparació entre les dietes de diferents grups socials.

El tercer -sota el títol de "La ciència de guarir"- dona una visió sobre la formació dels metges (amb les influències dels corrents higienistes i reformadors), la convivència amb remeis populars, i l'estreta relació amb el farmacèutic. Es fa èmfasi a través de la col·lecció exposada de la multiespecialització del metge rural -bagatge de coneixements molt complet que els permetia actuar en diversos camps de la medicina, en contraposició a l'especialització del metge d'avui dia-. Un darrer subapartat descriu l'assistència sanitària a la Vall d'Aro, a més de la sanitat marítima.

Esperem que l'exposició i les activitats que es vagin programant esdevinguin una oportunitat per a oferir diverses perspectives sobre la salut i la medicina rural. I que les recerques a l'entorn d'aquest Espai del Metge Rural aportin la dimensió social del que és la malaltia -la seva arrel sociocultural⁴- per conèixer-la completament, i que aquest coneixement es pugui aplicar a la medicina actual⁵, mirant més cap a la comunitat, i més enllà de cercar les causes i solucions només en l'individu.

FRANCESC XAVIER CARRERAS

Col·legi Oficial de Metges de Girona

SÍLVIA ALEMANY

Museu d'Història

JORNADA D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA.

La medicina i la sanitat a l'Empordà. Aspectes històrics

26 DE NOVEMBRE DE 2005

COMUNICACIONS

- Josep M. Massons i Esplugas. "Alumnes del Reial Col·legi de Cirurgia de Barcelona (1762-1843) d'origen empordanès". Es comenten les diferències entre els títols que atorgaven als cirurgians i els diferents professionals: sanadors, romancistes i cirurgians.

- Edelmira Domènech i Llaberia. "Alguns aspectes de l'activitat de Trinitat Sais i Plaja (La Bisbal 1878 - Barcelona 1933), primera metgessa gironina dels temps moderns". Nascuda a la Bisbal d'Empordà i llicenciada el 1903, sobresortí entre les metgesses que llavors exercien feines secundàries, al mateix temps que defensà a través de publicacions de gran abast el paper de la dona en l'avenç de la higiene i algunes qüestions sanitàries.

- Carles Hervàs i Puyal. "Relacions de MacIntosh, capdavanter de l'anestèsia moderna, amb metges de l'Empordà". Anàlisi del dietari de les visites a l'estat espanyol de l'introduïdor de la nova anestesiologia, el doctor Macintosh, el qual, convidat per Franco, visità també Barcelona i la Costa Brava, on conegué Martí Casals, i altres situacions allunyades de la visió oficial del règim.

- Manuel Escudé i Aixalà. "L'obra ginecològica del doctor Francesc Terrades i Pla" (Sant Feliu de Guíxols 1873-1963). Perfil de les investigacions del metge guixolenc.

- Benet Julià i Figueras. "Entorn de l'obra de Rodolf Matas (m. 1956)". Biografia de la nissaga guixolenc Matas, establerta a Nova Orleans; en especial del cirurgià Rodolf Matas, i de la seva visita a Catalunya el 1938.

- Jordi Gaitx i Moltó, Àngel Jiménez i Navarro. "Martí Casals i Echegaray: aproximació biogràfica i a la col·lecció d'objectes mèdics". Es combinen les reflexions sobre la passió i compromís envers la comunitat de la figura de Martí Casals, i es descriuen les col·leccions documental i material que conforma el fons Casals cedit a la ciutat de Sant Feliu de Guíxols.

- Oriol Casassas i Simó. "Ermengol Puig i Sais: la seva obra i el Sindicat de Metges de Catalunya".

Taula rodona sobre "Perspectives de la història de la medicina", amb Daniel Palomeras, Ricard Herrero i Alfons Zarzoso. Es discutí sobre el treball en xarxa entre els museus i els òrgans de gestió amb participació de diferents tipologies d'entitats i especialistes.

A la cloenda, l'Hble. Consellera de Salut Marina Geli prengué el compromís de donar suport a la recerca, lligada a la història de la medicina, i de reivindicar i recuperar la figura d'un professional implicat en la població i amb veu científica dins la comunitat. Fent un repàs a la situació de la medicina familiar, advocà perquè la medicina actual intenti actuar d'una manera no únicament centrada en la medicació.

El darrer acte fou la conferència oberta sobre "La nissaga dels Sunyer, de Roses", a càrrec del Dr. Jacint Corbella, president de la Reial Acadèmia de la Medicina de Catalunya, que serví d'obertura de l'Acte de la Nit dels Metges. Premis a l'Excel·lència, celebrats al Teatre-Auditori Municipal.

4. RODRÍGUEZ, Josep A. "El paper social dels professionals en l'art de guarir", dins *Antropologia i salut*, p. 104. Fundació Caixa de Pensions, 1984.

5. GRANERO I XIBERTA, Xavier. "El desenvolupament històric i conceptual de l'Antropologia de la Medicina", dins *Antropologia i salut*, p. 19. Fundació Caixa de Pensions, 1984.

Gertrudis Romaguera Valls, professora de dibuix a Sant Feliu

M. ROSA MULLOR

Amb motiu de la propera exposició dedicada a l'Escola de Belles Arts de Sant Feliu de Guíxols i als pedagogs que hi impartiren classes -entre ells, Josep Berga i Boada-, volem repassar la trajectòria pictòrica d'una de les professores de l'escola de dibuix, i a la vegada també deixem del pintor Berga i Boada.

Arran de la publicació del llibre *Les escoles menors de Belles Arts al Baix Empordà* (1880-1939), de l'historiador Jordi Serra i Teixidor¹ -que ens aporta coneixements sobre les escoles que hi havia a la Bisbal, Palafrugell, Palamós i Sant Feliu de Guíxols- ens hem interessat a investigar específicament sobre aquells que desenvolupaven en les escoles la seva tasca de professors d'Arts. Aquest és el cas de Gertrudis Romaguera i Valls, que l'any 1924 va prendre possessió de la seva plaça de professora de dibuix per a senyorettes a l'Escola d'Arts i Oficis de Sant Feliu².

En aquest article intentarem presentar uns primers apunts sobre aquesta pintora de Sant Feliu, prou desconeguda, per després poder fer un estudi de la seva obra més a fons.

Gertrudis Romaguera, *Donya Tula* o *la Senyoreta* -que era com es feia dir i així la coneixen els seus familiars i alumnes- va néixer el 15 de maig de 1879 en el si d'una família benestant guixolenc, establerta a Sant Feliu tot just després d'arribar de l'Havana, d'on era el seu pare, que exercí de banquer a la nostra ciutat. A principi de segle, quan era jove, va ser educada com una senyoreta, com totes les seves germanes, de manera que aprengué violí, piano, solfeig, a fer puntes de coixí i a brodar. Entre els primers anys del segle XX i fins cap a mitjan segona dècada del segle van tenir la sort de comptar amb Josep Berga i Boada (fill del pintor de l'escola d'Olot Josep Berga i Boix), com a professor de pintura. Durant la dècada dels anys vint la situació familiar canvià i la banca del pare féu fallida. Així, Gertrudis aprofità el seu sentiment d'artista per desenvolupar la seva obra, que compaginà amb la seva tasca de professora. Exercí com a professora a l'Escola de Belles Arts de Sant Feliu des de l'any 1924 -en què aconseguí la plaça de professora de dibuix per a senyorettes- fins a la seva jubilació el mes de juliol de 1958. Les seves aptituds i dedicació a l'ensenyament li serviren per a guanyar-se la vida davant el revés

econòmic del negoci familiar. Gertrudis al principi encaixà malament aquest canvi i, encara que se sentia una artista, plorava pel fet d'haver d'anar a treballar com a professora de dibuix. Així doncs, foren les circumstàncies personals les que motivaren el seu exercici d'aquesta professió. Tingué entre els seus alumnes molts pintors de Sant Feliu, com Josep Albertí, que després desenvoluparia un altre estil ben diferent; Alexandre Matas, en qui es reconeix l'estil més academicista après de *la Tula* i Rossend Pantinat, que aprengué dibuix amb *la Senyoreta* durant els estius passats a Sant Feliu.

Entre els seus alumnes cal comptar amb molta gent de la nostra ciutat que, si bé arribaren a ser uns bons dibuixants, per altres motius no feren del dibuix la seva dedicació principal. Això sí: tots recorden les classes de dibuix amb *Donya Tula*.

Gertrudis Romaguera desenvolupa la seva obra durant la primera meitat del segle XX, quan se succeïen diferents moviments artístics a Europa, que pogueren influir en algunes de les seves obres.

A dalt, retrat de Gertrudis Romaguera. Publicat junt amb poesies seves a la revista *Feminal*, núm. 13, de 26 d'abril de 1908.

A l'esquerra d'aquestes línies, *Sense títol*, 1935. Oli sobre tela. Col·lecció particular de Carmen Burgell i Romaguera.

¹. SERRA TEIXIDOR, J. *Les escoles menors de Belles Arts al Baix Empordà* (1880-1939). Ajuntament de la Bisbal d'Empordà/ Diputació de Girona, 2005.

². AMSFG, expedient acadèmic de Gertrudis Romaguera.

La seva tasca pedagògica influencià un seguit d'artistes que avui conformen el panorama artístic de Sant Feliu

Cala Ametller i Balesles, 1945.
Oli sobre tela. Col·lecció particular de Juan Antonio Romaguera.

Amb tot, malgrat aquestes influències, la pintora es mantingué més fidel al seu estil acadèmic, figuratiu i perfeccionista de dibuix ben definit, com testimoniànt la devoció que sentia per la perfecció.

Sabem que va conèixer i admirar l'Escola d'Olot, on solia anar i amb els artistes de la qual mantenia correspondència. També sabem³ que anava a Barcelona a visitar els seus familiars i aprofitava per veure obra que s'exposava a les diferents galeries d'art -escollint sempre exposicions d'estil figuratiu-, com La Pinacoteca, Syra i la Sala Parés. Tanmateix, no tenim coneixença que fes cap viatge a París o Itàlia, on Gertrudis hagués pogut admirar l'obra de l'escola francesa.

Com cita Jordi Serra -manllevant-ho de la crítica feta per Amadeo Forliani en un número de la revista *L'Avi Muné* d'agost de 1925 arran d'una exposició de *Donya Tula* a Sant Feliu-, "la seva obra feia alternança entre una manera de fer més seguint l'escola otolina de Vayreda i Berga i Boix i un aire més modern en la línia de Galwey". Això ens confirma la seva relació amb l'Escola d'Olot i amb Enric Galwey, que ens apropa fins a l'Escola de Barbizon, localitat propera a París. Aquesta escola, vers l'any 1840, estava formada per un grup d'artistes realistes que preparava l'adveniment de l'impressionisme però que valorava la natura i el paisatgisme romàntic dins un marc realista. Són trets que es perceben en l'obra de Gertrudis, persona romàntica i sensible, d'exquisida educació -com l'han descrit persones que la coneixien i els seus propis alumnes⁴.-

Després d'haver localitzat part de la seva obra en el Museu d'Història de la ciutat i en diferents col·leccions particulars, hem triat⁵ dues obres de col·leccions particulars per poder fer una petita introducció i uns apunts primerencs sobre l'estil de Gertrudis Romaguera.

Les obres plasmen dos racons de Sant Feliu: un paisatge costaner de la cala Ametller, amb les Balesles, i un paisatge urbà gixolenc.

Les anàlisis d'aquestes dues obres ens han permès identificar trets i influències dels diferents corrents artístics que pogué conèixer la pintora.

El paisatge de la cala Ametller amb les Balesles ens detalla diferents aportacions estilístiques i, així, la seva minuciositat ens remet al món de la il·lustració modernista, mentre que la seva pinzellada ens recorda la manera cezannista que també adoptà Enric Galwey de l'Escola d'Olot, amb qui Romaguera tingué contacte. També aquest paisatge d'estil clàssic i detallista ens pot recordar els del pintor

Jaume Pons Martí, oncle de Ramon Martí Alsina, que residí i donà classes de dibuix a Sant Feliu. Destaquen en la composició uns núvols ben dibuixats que no formen una massa cromàtica, sinó que segueixen la tendència que perfila la pintura on el dibuix emmarca el color. La composició asimètrica de la pintura entronca amb el corrent modernista. La imatge del pi en un primer pla dona una sensació de hieratisme suavitzada pel bell tractament de l'horitzó i per la sensació de moviment que dona el petit vaixell i el trencament de les ones contra les roques. La plasmació de la llum impregna tot el quadre treballat amb una gran riquesa cromàtica i amb un tractament minuciós de les ombres i els reflexos.

El carrer urbà de Sant Feliu a principi del segle XX és un dels pocs paisatges urbans localitzats obra de *Donya Tula*, ja que sobretot se'n conserven marines i paisatges de camp. D'aquesta obra es pot destacar la seva composició: emmarcada entre les dues cases i, al mig, un espai que arriba a un fons de manera que s'aconsegueix una certa intensitat de perspectiva sense que l'entorpeixi la massa de les cases, i marca un camí que ve definit pel carrer que ens porta cap amunt en la direcció cap a Sant Elm. Tant la seva composició, dirigida a un punt de fuga, com els seus colors suaus, creen una atmosfera difusa i aporten un to de romanticisme i malenconia. Recorden aquells bulevards de París que pintà Camille Pissarro en els seus últims anys, cap a 1898. Ens demostra una composició equilibrada amb una perspectiva molt més aprofundida però que en les obres de tots dos pintors demostren un sentiment d'estabilitat serena i un classicisme innocent en un paisatge urbà.

Fins aquí un petit relat de la figura i l'obra de Gertrudis Romaguera Valls, professora de dibuix que deixà un gran record entre els seus alumnes de Sant Feliu, l'obra i tasca pedagògica de la qual seguirem analitzant a partir de l'aportació dels treballs dels seus alumnes.

M. ROSA MULLOR

Estudiant d'Història de l'Art

Agraïments: M. Àngels Burgell, Rossend Pantinat, M. Lluïsa Rojas i Montserrat Burgell.

³. Entrevista amb el seu nebot, Juan Antonio Romaguera, gener de 2006.

⁴. Entrevista amb el que fou alumne seu, Rossend Pantinat, gener de 2006.

⁵. Juntament amb Genís Cano, professor del Departament de Belles Arts de la Universitat de Barcelona que resideix part de l'any a la nostra ciutat.

NOTÍCIES

DEL MUSEU

Per retrobar Berga i Boada, artista i pedagog a Sant Feliu

Preparar una exposició sobre l'Escola de Belles Arts o/i d'Arts i Oficis municipal és un treball engrescador perquè pot fer comprendre el motiu de tantes col·leccions i tantes afeccions a l'art que es congrien a la ciutat gironina.

Investigant la llaura d'en Josep Berga i Boada, un dels agents principals del renom de l'esmentada escola, ens trobem -més enllà de la brama del geni difícil del professor i la conseqüent incomunicació amb el cos social guixolenc- amb el fet que l'artista va ésser pioner en l'ús de la fotografia per a l'animació de la comunitat educativa; organitzà concursos dins i fora de l'acadèmia, va fer reportatges de les activitats extraescolars i documentà amb imatges els llocs i els materials de treball.

En la ingent quantitat de dibuixos acompanyant articles seus a tota mena de revistes (*La Veu de Catalunya*, *Il·lustració Catalana*, *Feminal*, etc.), l'ús del carbonet i el grafit com a primera matèria -com també l'ús del guix de les seves peces escultòriques-, discorre paral·lelament a la voluntat modernista d'enaltir les arts menors i posar a l'abast de tothom el gaudi estètic i la creació artística.

Quan es produeix en les seves obres una deriva des del món de la il·lustració modernista vers un ús més expressionista dels materials -llapis, tinta xina, carbonet- s'apropa a les recerques del grup d'artistes i pedagogs conegut com *Els Negres*, especialment a Manel Ainaud. Berga i Boada va mantenir correspondència amb l'amic i col·laborador d'en Manel Ainaud J. Folch i Torres -que signava amb el pseudònim *Flama*-. En coneixem una d'aquestes cartes, apareguda a la "Pàgina artística" de *La Veu*, interessant pel que té d'aclaridora al voltant d'un altre tema en què Berga i Boada va ésser capdavanter, el dels ensenyaments de la dona. Com a bon ruskiñà s'escarrassa en l'educació de les senyoretes, fos quin fos el seu origen de classe, com a feina específica, com a eina d'emancipació. En aquesta línia, *Arts and Crafts* posà de relleu les arts menors pròpies de la dona -puntes a mà, brodat, etc.-, tot creant uns materials didàctics en forma de rel·ligat de lliçons manuscrites sobre la història mundial de les arts femenines. Sedes i llanes, cotó i lli industrials serien l'objectiu final d'aquest aprenentatge del tot inèdit i genuí.

Per mostrar aquest original treball, gosem demanar des d'aquestes pàgines ajut als ciutadans convençuts que la tradició oral i el col·leccionisme familiar funciona (*); sol·licitem caplletres, brodats de les àvies, mantellines, cobretaules, estris o mostres, dibuixos o patrons que puguin il·lustrar aquesta labor realçada per l'escola de Sant Feliu al primer terç del segle XX.

Genís Cano i Soler

Dept. de Dibuix - UB. Junta del Museu

(*) Es féu palesa aquesta participació en la taula rodona "La memòria del mots", celebrada al museu, quan intervingué Narcís Comadira rememrant un jersei de color "xudró" (del francès *chaudron* 'cassola vella d'aram'), tot referint un mot gironí per a la terminologia catalana del color; aleshores el públic assistent va fer amb entusiasme noves aportacions.

DARRERES DONACIONS

AL MUSEU

Donació d'obres de Joan Jordà i Godó

El passat 30 de novembre de 2005, alguns membres del museu ens desplaçàrem fins a la ciutat de Tolosa de Llenguadoc a visitar l'artista Joan Jordà. Poguérem consultar part de la seva obra, instal·lada en diferents espais de la casa familiar i al seu taller en el pis superior. Allà es parlà de la donació per part de l'artista al Museu d'Història de diferents obres, entre les quals hi hauria una primera donació que consta de 6 olis sobre tela, realitzats entre 1998 i 2000, pertanyents a les sèries "Els degolladors" i "Captius". Aquestes obres varen formar part de l'exposició sobre Joan Jordà que tingué lloc el 2000 a Barcelona i a Sant Feliu de Guíxols.

3.11.2005

Josep Ruscalleda

Maletí de metge i diferents peces referents a medicina general, usades pel que fou metge a la zona de Cassà de la Selva - Llambilles al llarg dels anys que van de 1935 a 1965. Dues carpetes amb publicitat de medicines.

15.11.2005

Família Blasco-Riera

Vestit i gorra de tela amb puntes, i abrigit de seda usat per la família Riera per als dies de bateig al llarg de diferents generacions.

30.11.2005

Joan Jordà i Godó

6 olis sobre tela, realitzats entre 1998 i 2000, pertanyents a les sèries "Els degolladors" i "Captius".

11.01.2006

Família Agramont-Barquet

5 ampolletes de medicaments i un paquet de te medicinal.

9.02.2006

Joan Darna i Xargay

Gramòfon de marca La Voz de su Amo, aprox. 1930. Estri d'excursionista amb brúixola i termòmetre. Destral de pelar suro. Morter de pedra. Pala petita de braser. Pes de porcellana per a làmpada. Bol de porcellana de motius florals, s. XIX.

16.02.2006

Lluís Bagué

Bàscula de magatzem de suro, procedent de la fàbrica Bruguera del carrer Concepció de Sant Feliu. Ganiveta de carrar.

Dibuix de Berga i Boada, publicat a la revista *Feminal*, núm. 128, 1917.

Més ocells de la vall del Ridaura (2)

CARLOS ALVAREZ

Ara fa un parell d'anys, al número 48 d'aquesta mateixa revista, es va publicar l'article "Més ocells de la vall del Ridaura", que volia constituir un recull de les noves espècies d'aus detectades a la vall des de la publicació del llibre Els ocells de la vall del Ridaura, el maig de 1999. Malgrat el que podria esperar-se, les deteccions de noves espècies dins aquesta petita àrea geogràfica s'han anat succeint de manera molt ràpida. Tant de bo aquest fet hagués estat fruit d'una millora substancial de la nostra biodiversitat, però no ha estat així i, malauradament, les consideracions fetes en aquell escrit continuen plenament vigents, agreujades, en tot cas. Les noves incorporacions tenen el seu origen, doncs, en tres causes principals: un increment de l'activitat observadora lligada a la diversificació de les tècniques d'estudi, la facilitat de comunicació de dades que ofereix Internet i una certa recerca bibliogràfica i històrica.

A l'altra pàgina, femella de pioc salvatge (*Otis tarda*).

Pel que fa al primer dels punts, s'ha incrementat l'esforç d'observació d'ocells marins des de la costa, s'ha continuat amb les lectures d'anelles i, el 2004, s'endegà una estació de seguiment de rapinyaires i altres aus planadores en la seva migració de tardor, integrada dins el programa PERNIS (<http://www.ornitologia.org/monitoratge/pernis.htm>) coordinat per l'ICO (Institut Català d'Ornitologia). Malgrat que el PERNIS és un projecte que s'allarga en el temps, vaig decidir (d'acord amb el coordinador del programa) no donar continuïtat a l'estació de seguiment de casa nostra. La principal raó que em portà a prendre aquesta decisió va ser el magre resultat obtingut amb relació a l'esforç esmerçat (38 aus en 40 hores d'observació i confirmat per diverses "minisessions" portades a terme el 2005) en comparació amb els d'altres estacions. En aquest sentit, es va arribar a la conclusió que la nostra vall queda fora de les principals rutes migratòries d'aquestes aus, fet que no deixa de tenir el seu interès.

En referència a la facilitat de difusió de dades que ens ofereix Internet, cal destacar els fòrums de Natura en general i d'ornitologia en particular, on els participants hi comuniquen les seves observacions i intercanvien tota mena d'informació relacionada sobre el tema del fòrum. Això m'ha permès entrar en contacte amb diferents observadors i accedir a interessants citacions que, d'altra manera, hauria ignorat. Per als interessats, donaré algunes adreces:

Naturmania, <http://es.groups.yahoo.com/group/naturmania/>, centrat en la natura de les comarques gironines; Auscat, <http://es.groups.yahoo.com/group/auscat/>, sobre ornitologia catalana; o Aves-Forum, <http://www.seo.org/avesForum.asp>, sobre ornitologia d'Espanya. Per a entrar-hi i poder-hi participar, s'ha de seguir un senzill procediment de registre indicat en el mateix web.

Dins l'àmbit de la xarxa, també vull citar el web <http://es.geocities.com/vallridaura>, que vaig endegar el febrer de 2005, en què s'actualitza la informació sobre l'ornitofauna de la vall. Es pot fer arribar qualsevol observació a l'adreça de correu electrònic vallridaura@yahoo.es.

La recerca bibliogràfica s'ha centrat en els escassos treballs antics (anys cinquanta i seixanta) que he pogut trobar, fonamentalment escrits per estrangers que passaven les vacances a casa nostra i les aprofitaven per fruir dels nostres ocells. També he trobat una foto inesperada a la revista *Gavarres* que m'ha portat a investigar l'origen d'una oca del Canadà (*Branta canadensis*). La recerca històrica es refereix a la consulta a persones grans, caçadors, sobretot, que han aportat dades prou interessants. A part del pioc salvatge que es menciona més avall, han sortit altres dades interessants, com la d'un becuc abatut al bell mig de la vall el novembre de 1976, o un voltor trobat viu entre Romanyà i Mas Nou l'hivern del 1969.

Al costat d'aquestes línies,
calàbria petita (*Gavia stellata*).

A baix, àguila pescadora
(*Pandion haliaetus*).

Així, aquest escrit es pot considerar una continuació d'aquell publicat el 2004. Hi relaciono 10 espècies més 1 híbrid a afegir a les 222 que composaven el catàleg de les no exòtiques i 3, més un híbrid, a les 17 exòtiques. La qual cosa eleva el total d'espècies d'ocells detectades a la vall a 252 més 3 híbrids, xifra prou important, en tractar d'una àrea tan petita. Seguint la mateixa línia de les anteriors publicacions, relacionaré les diferents espècies per ordre taxonòmic.

• Calàbria petita (*Gavia stellata*)

El 14/01/2006, durant la realització del cens anual d'aus hivernants aquàtiques i marines, en Daniel Valverde Saubí i la Mireia Codina Diago observen un exemplar d'aquesta espècie davant la bocana del port de Sant Feliu de Guíxols.

Aquest ocell aquàtic és una mica més gran que un ànec collverd. En plomatge hivernal és similar al de les altres calàbries, fosc per sobre i blanc pel dessota. Se'n diferencia per la seva mida més petita, el cap de front més pla amb el bec molt més prim i tirat cap amunt. Els costats del coll tenen una gran extensió de blanc i, posada a l'aigua, no té la taca blanca que presenta la calàbria agulla (*Gavia arctica*).

Aquesta calàbria té el curiós costum de fer anar el cap cap a un costat i cap a l'altre, la qual cosa ajuda a identificar-la, ja que les altres calàbries només ho fan de manera esporàdica.

El seu estatus a casa nostra és poc estudiat. Podria tractar-se d'un migrador i hivernant rar, ja que a la resta de la costa catalana cada hivern només se'n produeixen comptades observacions, concentrades davant els deltes de l'Ebre i del Llobregat, enfront de la desembocadura del Ter i al Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà.

• Agró blanc (*Egretta alba*)

El 20/10/2005, en Joaquim Vilagran Casanoves (com. per.) observa un exemplar d'aquesta espècie a uns camps propers a can Barella, al veïnat de Penedes. Dos dies més tard, Sergi Castillo i Marta Darnés n'observen tres exemplars al mateix pla.

L'agró blanc és un ocell gran, de la mida d'una cigonya, de plomatge totalment blanc, bec llarg i groc a l'hivern i potes totalment negres, sense els peus grocs que presenta el seu parent més petit, el martinet blanc (*Egretta garzetta*).

Les poblacions d'aquest ocell, que havien patit

una forta regressió durant el passat segle, estan en franca recuperació i, mentre que fins no fa gaire era considerat una raresa, enguany és cada vegada més comú a Catalunya. Només era qüestió de temps que se'n produís algun albirament a la vall. De fet, ja feia temps que vigilava si en veia algun exemplar barrejat amb els esplugabous (*Bubulcus ibis*) que s'ajouquen a la bassa del Dofí.

• Àguila pescadora (*Pandion haliaetus*)

El 03/10/2004, durant la realització d'una jornada del projecte PERNIS, s'observa com un exemplar sobrevola la vall en el seu viatge migratori cap al sud. L'àguila pescadora constitueix l'únic representant de la família *Pandionidae* a tot el món. Es tracta d'un ocell molt gran i inconfusible per les seves parts inferiors clares i el disseny del cap, que és blanc amb una franja fosca que va de l'ull a l'espatlla.

Aquesta àguila, capaç de quedar-se suspesa a l'aire fent l'aleta, caça peixos que captura llançant-s'hi a sobre amb les urpes per davant. Per a poder agafar unes preses tan esmunyedisses, té els peus rugosos armats d'urpes llargues i corbades.

Als anys seixanta, a la costa empordanesa va criar la darrera parella de Catalunya. A casa nostra, probablement es tracti d'un migrador regular, encara que escàs.

• Pioc salvatge (*Otis tarda*)

Després d'una extraordinària tasca d'investigació portada a terme per en Jaume Ramot García, s'ha arribat a rescatar una antiga i interessantíssima citació d'aquesta espècie. El cas és que fa uns vint-i-sis anys (1980), al final de la temporada de cacera i després d'uns dies de mal temps, prop del puig de les Bate-

ries de Sant Feliu de Guíxols, un caçador va abatre un exemplar d'un estol de nombre indeterminat d'aus. L'ocell va ser donat al nostre informador, que l'identifica sense cap mena de dubte com una au pertanyent al grup dels piocs. Aquesta persona té una certa experiència en aquesta mena d'ocells, ja que al seu lloc d'origen hi ha piocs salvatges. Com a dada important, explica que era més gran que un ànec mut (*Cairina moschata*) i menys que una oca domèstica. Aquest detall és molt significatiu, ja que un ànec mut, com a poc, pesa de 2 Kg (femella) a 3,5 Kg (mascle) i, per tant, descarta que es pogués tractar d'un sisó (*Tetrax tetrax*), únic ocell amb el qual podria donar-se una possible confusió, i que no arriba a 1 Kg de pes viu. L'interval de pes d'un pioc salvatge va des dels 3 Kg de les femelles més petites als 18 Kg dels mascles més grans.

Per tant, ens trobem davant la primera i única observació d'aquesta espècie a la vall del Ridaura i una de les poques de Catalunya.

El pioc salvatge és una au estepària molt gran i robusta, amb cap i coll gris, parts superiors daurades, densament barrades de negre; parts inferiors blanques. Les ales tenen les plomes de vol negres contrastant amb el blanc de la resta.

Els voluminosos mascles estan al límit de pes entre les aus que poden volar. Un pes superior requerriria tanta superfície d'ales i un volum tan gran de musculatura per moure-les, que faria el disseny impossible.

• Daurada grossa (*Pluvialis apricaria*)

El 25/12/2001, en un camp d'usurda de Castell d'Aro, prop de la bassa del Dofí, Josep M. Bas Lay veu el que probablement en fos una, barrejada amb fredelugues (*Vanellus vanellus*) (com. per.). Almenys des del 23 al 28/11/2004, en Joaquim Vilagran Casanoves, en veu vuit exemplars al veïnat de Penedes; ell mateix n'observa un altre exemplar al mateix indret el 24/12/2004 (missatges 2718 i 2840 al fòrum d'Internet Naturmania); i un any més tard, el 28/11/2005, el mateix observador (com. per.), al mateix indret, en veu quatre exemplars. Per fi, el 04/02/2006 se n'observen nou exemplars al mateix lloc. Aquestes observacions suggereixen que

l'estatus d'aquesta espècie a casa nostra podria ser el d'un hivernant regular, encara que escàs al pla de Penedes i que fins ara ens havia passat desapercebut per manca de prospecció.

Aquest ocell és de la faïç d'un gran corriol. Té les parts superiors de color marró daurat i, mentre que a l'hivern les inferiors són clares, a l'estiu, cara i ventre se li tornen d'un color negre intens.

Au típica d'espais oberts i plans, de caràcter gregari, sovint la trobarem associada a fredelugues (*Vanellus vanellus*).

• Paràsit gros (*Stercorarius skua*)

Dues observacions, la primera des de la punta de Garbí d'un exemplar sobre el mar en vol rasant i decidit en direcció sud, el 26/03/2005, i la segona, durant la realització del cens anual d'aus hivernants aquàtiques i marines, des de cap Roig, d'un altre exemplar en vol en direcció nord, el 14/01/2006, observat per Miguel Ángel Domingo Santamaría.

És aquest un ocell d'aparença robusta i color bru fosc uniforme. En vol, el seu tret més diferenciador i conspicu és una taca blanca en forma de mitja lluna a la base de les primàries. A diferència del que succeeix amb la resta de paràsits, les seves rectrius centrals només sobresurten lleugerament de la cua. Mentre que l'àrea de cria d'aquest paràsit s'estén per les costes i illes d'Islàndia, nord d'Escòcia i Noruega, a casa nostra probablement es tracti d'un migrador i hivernant regular, encara que escàs.

Els paràsits sovint persegueixen altres aus marines, encalçant-les fins que regurgiten el menjar que duen al pap. Aquest fet, segons Joaquim Maluquer, fou mal interpretat pels antics, ja que *Stercorarius* significa 'menjadors d'excrements'.

• Gavina de Delaware (*Larus delawarensis*)

Una única observació, homologada pel CR-SEO amb el núm. 3576, d'un exemplar de primer hivern, a l'aiguabarreig del Ridaura, de l'01 al 07/01/2005. Posteriorment va ser observat per Josep Manel Arcos (com. per.) a l'aiguabarreig de la riera de Calonge, el 30/01/05, on va romandre tot l'hivern. El 23/04/2005 va ser la darrera data en què hi fou

observat (Miguel Ángel Domingo Santamaría, com. per.). Una vegada es va fer pública la presència d'aquesta au a la zona, es va produir una vertadera peregrinació d'ornitòlegs per contemplar aquesta raresa.

A l'esquerra, daurada grossa (*Pluvialis apricaria*).

Al costat d'aquestes línies, paràsit gros (*Stercorarius skua*).

Estem parlant d'una gavina nord-americana. La seva àrea de cria s'estén per Amèrica del Nord i només a l'hivern arriba a Amèrica Central. Per tant, a casa nostra n'apareixen poquíssims exemplars. Es tracta, doncs, d'una espècie d'aparició extraordinària i accidental. És com un petit gavià argentat (*Larus michahellis*), amb el cap blanc pur i les potes i el bec grocs. Aquest darrer, amb una franja subterminal negra. Els joves tenen les potes de color de carn i el bec també, però amb la punta negra.

• **Gavià caspi (*Larus cachinnans*)**

S'ha observat un primer hivern a l'abocador de Solius, el 14/01/2006. Aquesta citació resta pendent d'homologació pel CR-SEO i, en cas de ser acceptada, seria la primera per gavià caspi "pur" (vegeu més endavant) per a Catalunya, mentre que a l'estat espanyol només n'hi havia tres observacions prèvies, totes a les costes cantàbriques. El 18/03/2006, al mateix abocador de Solius, s'observa un altre exemplar de primer hivern d'aquesta espècie.

El gavià caspi és una espècie recentment separada (01/12/2003) del nostre gavià de pota groga (*Larus*

michahellis). Ambdues eren considerades subespècies del gavià argentat de pota rosa (*Larus argentatus*). Aquestes tres espècies són, per tant, molt semblants i pròximes i, a les zones on conviuen, no és rar que es formin parelles mixtes, de manera que donen descendència que pot ser fèrtil. Així, es troben exemplars de trets barrejats més o menys propers o allunyats d'una o altra espècie.

El gavià caspi es caracteritza per ser més esvelt, amb bec i potes més llargs i prims i cap més afuat que els del nostre gavià. Els joves són clarament més clars. Amb tot, en els gavians, les variacions individuals i geogràfiques són força grans i les dificultats de separació específica al camp sovint generen llargues discussions que en força ocasions no condueixen a una conclusió consensuada.

• **Híbrid de gavià caspi i de pota groga (*Larus cachinnans* x *Larus michahellis*)**

Se n'ha produït una única observació els dies 26/12/2005 i 06 i 07/01/2006 a l'abocador de Solius d'un exemplar de primer hivern i trets barrejats, anellat al tars esquerre amb anella metàl·lica i al dret amb anella

De dalt a baix i d'esquerra a dreta:

Primer hivern de gavina de Delaware (*Larus delawarensis*), a la desembocadura del Ridaura.

Primer hivern de gavià caspi (*Larus cachinnans*), a Solius.

Primer hivern d'híbrid de gavià caspi i gavià argentat de pota groga (*Larus cachinnans* x *Larus michahellis*), a Solius.

Al costat d'aquestes línies, cornella negra (*Corvus corone*). S'aprecia bé que l'ocell és més petit que els gavians del seu voltant, mentre que els corbs (*Corvus corax*) són una mica més grans que aquests últims.

A baix, cucut reial (*Clamator glandarius*).

de plàstic verd amb inscripció blanca 5P60. Aquest ocell va ser marcat quan era un poll a l'embassament de Mietkow, Polònia (a uns 1455 km de distància en línia recta), en una colònia de gavià caspi (*Larus cachinnans*) per on voltava algun exemplar de gavià argentat de pota groga (*Larus michahellis*). Aquests fets i les fotografies que se li van fer han permès fer-ne la identificació. Com s'ha dit abans, en tractar el gavià caspi (*Larus cachinnans*), es donen fenòmens d'hibridació a la confluència de les zones de distribució amb espècies pròximes. Precisament Mietkow és una localitat situada a l'extrem sud-oest de l'àrea de distribució del caspi i comparteix espai amb el de pota groga. En tot cas, aquesta citació és prou important, ja

que, des de la separació d'aquestes espècies, mai no s'havia registrat la presència de cap híbrid de gavià caspi a l'estat espanyol.

• Cucut reial (*Clamator glandarius*)

Recentment no hem pogut constatar la presència d'aquest ocell estival ni tan sols durant els passos migratoris. A la primavera del 1997 es va fer una no confirmada observació a la vall d'un exemplar d'aquesta espècie. Es tractava d'un ocell de la mida i faïçó d'un cucut perseguit per unes garses. L'observació es va fer des d'un cotxe en marxa i, malgrat una prospecció posterior de la zona, no es va poder confirmar la presència d'aquesta espècie.

Fent una recerca bibliogràfica vaig trobar una antiga citació (GEROUDET, P. *Observaciones ornitológicas en la Costa Catalana*. Ardeola, 1955. 2(1): 31-56) de sis exemplars junts en una pineda de repoblació del costat de l'aiguabarreig del Ridaura, el 06/04/1954. Al mateix article es fa una descripció del paisatge de la zona que no em puc resistir a transcriure: "La llanura cultivada descende hasta la playa, entre colinas y dunas cubiertas de pino; el río, en seco, está bordeado por algunos tamarindos y Arundo donax. Cuando pasábamos por allí a primera hora de la tarde del día 6/IV, soplaban un fuerte viento del SO, que obligaba a los pájaros a buscar el abrigo de las colinas y los árboles". També s'hi recull una relació d'observacions prou interessants, com la d'un estol d'una trentena de terreroles vulgars (*Calandrella brachydactyla*), espècie de la qual només hi ha una altra citació a la vall, el 15/04/1990.

De moment, l'estatus de cucut reial a casa nostra pot ser que sigui el d'un migrador molt escàs.

El cucut reial és un ocell una mica més petit que un tudó, de dors marró fosc pigallat de blanc a les parts superiors i blanquinós a les inferiors. Té una llarga cua escalonada i de vores blanques i un conspicu plomall gris clar que li dona un aspecte coronat.

Aquest cucut està especialitzat en la parasitació de nius de còrvids, sobretot els de garsa (*Pica pica*) i corb (*Corvus corax*). És molt cridaner i escandalós; d'aquí, el seu nom en llatí.

• **Cornella negra (*Corvus corone*)**

Malgrat l'existència de diverses observacions no confirmades, només hi ha dues observacions segures de dos exemplars el 04/06/2005 i d'un altre el 19/06/2005 a l'abocador de Solius. Per tant, podríem concloure que es tracta d'un divagant ocasional. Ocell totalment negre. En vol, presenta la punta de la cua carrada i no arrodonida com el corb (*Corvus corax*), ocell força més gran, amb el qual es podria confondre.

Al nord i est d'Europa hi ha una subespècie, la cornella emmantellada (*C. c. cornix*), que té l'esquena i les parts ventrals de color gris cendra.

• **Oca del Canadà (*Branta canadensis*)**

Al número 6 de la revista *Gavarres* em va cridar l'atenció una foto d'una oca del Canadà que il·lustrava un escrit de Quim Carreras sobre un itinerari pels voltants de Ca l'Aldric. A través de la redacció de la revista vaig poder contactar amb l'autor, que m'explicà que va observar l'exemplar de la fotografia la segona quinzena d'octubre de 2004, a la resclosa de can Salvador, a Penedes. Esbrinaments posteriors expliquen que aquest exemplar, junt amb un altre, s'havia escapat de la casa de colònies Ca l'Aldric. Aquest mateix exemplar ja havia estat observat, com a mínim el 09/08/2004, per Josep Barbarà i Narcís Vicens, al mateix lloc (missatge 2885 al fòrum d'Internet Naturmania).

És una au gran, més que una oca vulgar. Inconfusible per la galta blanca que contrasta fortament amb el cap i el llarg coll negres. Les parts dorsals són de color marró i els flancs també, però més clars, arribant a blanc a les ventrals. Es tracta d'un ocell

gregari, lligat a les masses d'aigua dolça. En els seus desplaçaments a distàncies llargues, vola en formacions en V o en línia.

Aquesta oca nord-americana es va introduir a Europa i ara cria en llibertat a Gran Bretanya, Irlanda i Suècia. En els seus desplaçaments hivernals pot arribar a qualsevol país europeu. Constitueix una espècie comuna a diverses col·leccions privades.

• **Ànec carolí (*Aix sponsa*)**

Una única observació d'una femella a l'aiguabarreig del Ridaura el 03/10/2004. El mateix exemplar fou observat posteriorment a la riera de Calonge, el 06/11/2004 per Miguel Ángel Domingo Santamaría (com. per.) i per mi mateix, els dies 04 i 26/12/2004.

Ànec d'origen nord-americà. Malgrat que n'hi ha diverses parelles nidificant a Gran Bretanya, des d'almenys 1971, en aquell país encara no han inclòs aquesta espècie dins la seva ornitofauna, ja que no es considera autosuficient la població establerta. Per tant, els ocells observats a Catalunya, encara que provinguessin d'aquests ocells britànics, continuen sent considerats com escapats de captivitat.

El carolí és una mica més petit que un ànec collverd. El mascle és un ànec de coloració bigarrada i inconfusible. La femella és molt semblant a la de l'ànec mandarí (*Aix galericulata*), de la qual es diferencia fonamentalment per la punta negra del bec, l'anell ocular blanc molt més extens i la inserció del bec al cap, resseguida de blanc i amb entrades que apunten als ulls.

Com l'ànec mandarí (*Aix galericulata*), aquest ànec cria en forats d'arbres i no desaprofita l'oportunitat de fer-ho en caixes-niu artificials quan els forats naturals són escassos.

• **Híbrid d'ànecs carolí i collverd**

(*Aix sponsa* x *Anas platyrhynchos*)

Una única observació d'un mascle i dues femelles a

Femella d'ànec carolí (*Aix sponsa*) a la desembocadura del Ridaura.

Al costat d'aquestes línies, femella i mascle, híbrids d'ànec carolí i ànec collverd (*Aix sponsa* x *Anas platyrhynchos*), a la desembocadura del Ridaura.

A baix, aratinga de pit brut (*Aratinga nana*), a la desembocadura del Ridaura.

l'aiguabarreig del Ridaura, que es van detectar per primera vegada el 03/10/2004. Alguns d'aquests animals es van anar observant fins el 25/03/2005 al mateix lloc i a la desembocadura de la riera de Calonge. Quan hi era present, s'associaven a la femella d'ànec carolí (*Aix sponsa*) citada anteriorment, la qual cosa fa suposar que podrien ser fills seus, i reforça la hipòtesi de l'origen domèstic d'aquests animals.

• Aratinga de pit brut (*Aratinga nana*)

Una única observació d'un exemplar (probablement juvenil de la subespècie *A. n. nana*) a la desembocadura del Ridaura, el 16/08/2005. Es tracta d'un ocell escapat de captivitat, com ho demostra l'anella blava que portava al tars esquerre. Aquesta au és originària d'Amèrica Central i de l'illa de Jamaica. És un ocell una mica més gran que una merla, d'aparença verda amb tocs de blau a les ales i bec robust de color de crosta de pa. Aquesta observació constitueix la primera d'aquesta espècie feta a Catalunya.

Encara que estiguin fora de l'àmbit geogràfic estricte, vull deixar constància, pel seu interès i proximitat, de tres observacions: dues de recents i una d'antiga. La primera fou feta des de mar endins. Es tracta d'un falcó de la reina (*Falco eleonorae*) observat per l'Àlex Massana Pernias (com. per.), mentre pescava a una milla de distància enfront de la punta de Garbí, el darrer cap de setmana de setembre de 2004. Crec que aquesta és una espècie que deu ser relativament habitual a casa nostra durant els seus passos migratoris. De fet, és citada a indrets molt propers i, durant la realització del PERNIS, es van fer algunes observacions llunyanes de falcònids no identificats que podien molt bé correspondre a aquesta espècie. Per tant, el falcó de la reina és un ferm candidat a engruixir la llista de les nostres aus.

La segona va ser realitzada per en Joaquim Vilagran Casanoves (com. per.). Es tracta d'una griva cerdana (*Turdus pilaris*), observada el 06/12/2005 prop del Mas Llop, a Penedes, al límit del que considerem el terme de la vall en aquella zona (la riera Banyaloca).

Pel que fa la més antiga, es tracta d'una captura d'un còlit negre (*Oenanthe leucura*), a Tossa de Mar, efectuada per Josep Pons Oliveras, el 29/06/1956, en època reproductora (PALAUS, F. J. *Algunas recientes citas de aves interesantes en Catalunya*. Ardeola, 1956. 3: 263-270).

Finalment, voldria agrair a les diferents persones citades les observacions i informacions aportades.

CARLOS ALVAREZ CROS

Biòleg

La vida i els seus problemes

LES MESTRES DEL CEIP ARDENYA

Actualment sembla que es valori les persones segons la facilitat que tenen per resoldre problemes o per la quantitat de situacions conflictives que assumeixen. D'altra banda, qui no troba solucions s'infravalora i pot arribar a una situació d'angoixa. "Hem d'aprendre a conviure amb els problemes que comporta la pròpia vida".

Per a ells la vida és un joc.

Moltes vegades ens desesperem per la quantitat de problemes que cal afrontar diàriament: a la feina, a casa o a qualsevol altre lloc. Sembla que anem de problema en problema; no acabem de sortir o de solucionar-ne un, quan ja en tenim un altre. Tens la impressió que quan un s'acomiada, l'altre o els altres esperen al llindar de la porta i empenyen per entrar.

En aquests moments de desànim el primer que solem pensar o solem dir: "Que feliç que seria, o quina felicitat, si no tingués tants problemes". Sincerament, aquest plantejament és totalment erroni i cal canviar de manera de pensar. Mentre visquem, estarem envoltats de problemes. La vida en si mateixa comporta inevitablement problemes i alguns s'han de resoldre. El fet d'estar pensant que bé que viurem

sense ells o queixant-nos no ajuda a resoldre'ls. No hem de pensar que el fet de tenir problemes no ens permet ser feliços. Ser feliç no depèn ni està relacionat amb l'existència o amb la inexistència de problemes, l'única relació que hi ha entre la felicitat i els problemes és la manera com ens enfrontem a la seva resolució.

Hem de tenir clar que els problemes formen part de la vida mateixa, que són una part ineludible de la vida i que per viure ens hi hem d'enfrontar de la millor manera possible. No hem de veure'ls com un mal irremediable, sinó com una oportunitat que ens ofereix la vida per a aprendre i superar-nos. Cada problema és una oportunitat per exercir la nostra capacitat de raonament (capacitat, per cert, que diferencia els humans dels animals) i és una manera d'anar creixent com a persones.

S'ha d'entendre que raonar un problema no significa obligatòriament haver-lo de resoldre. Potser en un determinat moment el que més ens interessa o el que més ens convé és ignorar aquest problema, oblidar que existeix.

Cada vegada que ens sorgeixi un problema, sigui del tipus que sigui, tenim dues opcions: resoldre'l o ignorar-lo.

Quan apareix més d'un problema alhora, el primer que cal fer és jerarquitzar-los; això vol dir saber diferenciar quin és el més important de quin és pràcticament insignificant. S'ha de pensar que els recursos d'un ésser humà no són il·limitats i de ben segur que si no els jerarquitzem ens angoixarem i fins i tot potser no sabrem trobar la solució als problemes més simples. Possiblement si intentem solucionar els menys importants perquè ens sembla que són fàcils de resoldre, comprometem la resolució dels més urgents. Quan se'ns presentin diversos problemes al mateix temps cal prendre la decisió de saber ignorar els que no són tan importants.

Una vegada s'ha establert l'ordre d'importància, és el moment de decidir quins s'han d'intentar resoldre i quins es poden deixar per més endavant, o fins i tot n'hi pot haver que no cal intentar resoldre'ls mai. S'ha de tenir molt clar que tothom s'ha d'esforçar a resoldre'ls, però no passa res si un no ho aconsegueix, s'ha d'estar satisfet i orgullós perquè s'ha esforçat i ho ha intentat.

Aquesta visió és la que realment ens possibilita arribar a ser feliços. La diferència entre ser feliços i sentir-nos desgraciats o, si més no, infeliços, es basa en l'actitud, en la manera com ens enfrontem als problemes.

Hi ha tres actituds a l'hora de fer front a un problema; una és: "Sóc incapaç de resoldre res, de superar aquesta situació, els problemes em sobrepassen, ja no cal que m'esforci perquè no en trauré res"; l'altra: "No hi ha cap problema que em pugui superar, jo ho puc arreglar tot, res no és massa difícil"; i la darrera: "Hi ha coses que amb esforç i amb voluntat podré resoldre, n'hi ha d'altres que per més que ho intenti no seré capaç de trobar la manera de solucionar-les". Aquesta darrera actitud és l'única que ens permet ser més feliços, estar més tranquils.

Si un és realista i és plenament conscient de les seves possibilitats, serà capaç de reconèixer que algunes coses es poden resoldre i d'altres no. És molt important tenir clar que hi ha coses, fets o situacions, que s'escapen de les nostres mans i que no són fruit de les nostres errades ni d'una presa de decisions incorrectes. Per més bones intencions que tinguem, per més esforços que fem, no aconseguirem canviar-les. Evidentment, això no vol dir que s'hagin de deixar aparcades sense intentar cercar una possible solució. Si després d'analitzar i reflexionar, ens adonem que qualsevol opció és del tot inviable, que la solució

No hem de veure'ls com un mal irremeiable, sinó com una oportunitat que ens ofereix la vida per a aprendre i superar-nos

Els nens viuen aliens als problemes de la nostra societat.

no està al nostre abast, el que s'ha de fer és com a mínim intentar millorar, (per més petita que sigui aquesta millora, ja és un gran pas). Amb aquest petit gra de sorra ja ens podem sentir satisfets, i la satisfacció personal ajuda, evidentment, a ser més feliç.

Un sempre ha de ser conscient de les seves pròpies limitacions, ha de saber on està el seu sostre. Voler sobrepassar amb escreix aquest llindar no porta enlloc, ans al contrari; si eternament un està intentant fer allò que no pot, serà eternament infeliç. Un ha d'estar satisfet amb l'esforç que comporta la feina ben feta, tot i que els resultats no hagin estat els desitjats. Un s'ha de sentir a gust amb si mateix; aquesta sensació de benestar ajuda a ser més feliç.

En definitiva, els problemes són inevitables i van lligats a la pròpia vida, per tant, perquè no impedeixin aconseguir la felicitat, un ha de tenir fe en la seva capacitat per a resoldre'ls. Ara bé, un tampoc no ha de creure's un milhomes, un ésser omnipotent, capaç de tot. Cal estar alegres pel que s'ha pogut resoldre i no amargar-se si no s'ha solucionat, tot i que s'ha intentat. Així aconseguirem ser més feliços i fer més feliços els altres.

LES MESTRES DEL CEIP ARDENYA

Festes tradicionals. Activitats culturals al primer trimestre

MARTA PANIAGUA · ANTONIO CAMPOS

Alumnes del Cicle Inicial en el taller de panellets.

Al CEIP Gaziel, com és costum des de fa molts anys, seguim tenint un espai dins la programació del curs per a treballar les festes i les tradicions que ens acosten als valors que des de sempre han estat importants en la nostra vida quotidiana.

La castanyada: recuperar l'oportunitat de passar una bona estona a la cuina petits i grans

Quan s'acaba el mes d'octubre, després de l'inici del curs i dels canvis de la tardor, se celebra la castanyada. Normalment es guarneix l'escola amb motius de la temporada, es treballen els poemes, les cançons, les endevinalles i surten castanyeres, bolets i cargols. Enguany, a més, al Cicle Inicial es va plantejar el repte de fer de cuiners i, emulant les destreses de pastissers, àvies i mares, els alumnes van fer un ta-

ller de panellets que va deixar ben satisfets els nens i nenes i els professors.

Guarnits amb vestimenta adequada (davantals i barrets de cuiners), van remenar, farcir, enfarinar, decorar i coure els pastissos que després, ben embolcallats, es van endur cap a casa, deixant a l'escola el rastre de la seva flaire. Ben segur que d'aquesta activitat més d'una família se'n van fer ressò i, aprofitant l'experiència dels nens i nenes, van recuperar l'oportunitat de passar una bona estona a la cuina petits i grans.

Com a cloenda de les activitats, el dia 28 d'octubre tots vam celebrar la castanyada a l'escola. Aquest any el cicle mitjà va preparar una activitat lúdica per fer al pati abans de menjar les castanyes. Consistia a anar a buscar bolets pel pati de l'escola, que prèviament altres alumnes havien amagat. Va ser molt divertit i entretingut i al final es van donar guardons a les classes que més bolets van trobar. Després tots vam menjar les castanyes que les mares de l'AMPA ens van torrar. Eren boníssimes.

D'altra banda, a Educació Infantil, normalment el mes de desembre porta el batibull de muntar una petita actuació al Teatre Municipal. En aquesta ocasió es tractava de la versió musical del conte "El cargol i l'herbeta de poliol", on tot d'animallets del bosc ajuden el protagonista per guarir-lo del mal de panxa que li ha produït el seu viatge i que entroncava perfectament amb l'objectiu pel qual es porta a terme: ajudar, des de les nostres possibilitats, els alumnes de l'escola de la comunitat El Bajío de Nueva Trinidad (El Salvador), amb els quals estem agermanats.

Aquest modest projecte es porta a terme des de fa uns anys i es complementa amb la correspondència entre els responsables d'aquella escola i el nostre centre.

En aquest segon trimestre celebrarem el carnaval i la diada de Sant Jordi, que esperem poder gaudir almenys com fins ara.

MARTA PANIAGUA I ANTONIO CAMPOS
CEIP Gaziel

La visita nadalenca a l'asil

MERCÈ ENRICH

A l'IES Sant Elm, des de fa uns quants anys, l'últim dia abans de les vacances de Nadal no es viu d'una manera acadèmica, ans força solidària: no es fan classes, sinó que es va a fer la visita a l'asil.

Aquesta activitat és preparada amb certa antelació, ja que es tracta de no presentar-se amb les mans buides en la visita anual als avis: s'ha de fer l'assaig musical i s'han d'omplir les paneres.

Tant una acció com l'altra responen a una tradició iniciada per dues professores del centre. D'una banda, Monti Galdón prepara, educa, conjunta i harmonitza les veus d'una voluntariosa coral que es veu reforçada per joves intèrprets dels més diversos instruments.

D'altra banda, la part més material, la de les paneres i dels regals, va ser impulsada per Mercedes Benito, recentment jubilada, que donava ànima i veu a l'aportació de tots els obsequis nadalençs imaginables, que acabaven omplint les cistelles i les bosses amb regals i felicitacions.

Tota aquesta preparació es veu culminada el dia abans de les vacances de Nadal, quan la camioneta de la brigada municipal ve a recollir una considerable escampada de paneres finalment plenes d'aquells productes que al bon entendre dels alumnes i de les seves prudents mares són bons i apropiats per als avis.

L'arribada a l'asil és semblant a una invasió. Les monges i cuidadores, ja avisades, tenen els avis amatents, preparats, empolainats: elles polides, ells clenxinats. Descarregada de paquets i claríssima divisió: els regals per als avis i els regals per a les àvies per una banda, les paneres per l'altra. I, a partir d'aquí, els nois i noies són lliures de campar pels passadissos, d'admirar el pessebre, d'entrar a les sales, de saludar i reconèixer potser algun parent, de triar la persona a la qual li han d'entregar el seu obsequi i llegir-li la felicitació que han escrit amb molta tendresa.

Els avis se senten reconeguts, il·lusionats amb aquella bufanda, aquell collaret que pengen immediatament al seu coll. Les ampolles de colònia es destapen i se sent una olor fresca que es barreja amb la flaire del menjar que s'està cuinant.

Mentrestant, les veus i els sons musicals entren al cor dels avis que escolten i saben apreciar l'esforç educador de conjuntar un grup de rabadans que camina massa tímidament cap a Betlem.

La sensació de veure els nois barrejar-se alegrement amb els avis, saludar-los, parlar amb ells sense co-

nèixer-los, abraçar-los, fins i tot ajudar a donar-los el dinar és força gratificant per a tothom que assisteix a aquesta visita. Tant per als nois com per als avis es trenca la rutina diària i els queda un bon gust de boca per haver compartit una estona amb persones que no són les habituals en el seu dia a dia.

Aquest escrit està dedicat a totes les persones que han fet i seguiran fent possible l'èxit d'aquesta visita. A tothom que aporta el seu detall, el seu treball, alumnes i exalumnes, pares, professors i persones que han ajudat molt.

No calen paraules.

MERCÈ ENRICH

Professora de l'IES Sant Elm

S'ha de fer l'assaig musical i s'han d'omplir les paneres; es tracta de no presentar-se amb les mans buides

"Aviat seré mare", un programa del Centre 0-3 anys

BEGOÑA AYARZA

"Seria meravellós que cada mare pogués conèixer una amiga que visqués a prop i que en el moment de tenir el seu fill o filla la pogués ajudar en aquesta primera etapa de la maternitat"

Irene Willis

Fundadora i impulsora de la Comissió Postnatal de Gran Bretanya

Un pensament expressat a través d'una frase tan senzilla com aquesta de la Irene Willis va ser l'origen d'aquest programa, que va prendre, fonamentalment, el vessant psicoafectiu i relacional, però també el físic.

L'any 2003, conjuntament amb el programa "Benvingut nadó", l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, mitjançant el Centre 0-3 anys, va iniciar el programa "Aviat seré mare". Es tracta d'una proposta que pretén posar en contacte una dona embarassada amb una dona que acaba de ser mare i que té un fill o filla de menys de 6 mesos, amb l'objectiu de permetre que l'embarassada es vagi familiaritzant amb les tasques típiques de la cura i atenció d'un nadó i amb les preocupacions que genera la maternitat.

Així, l'interès comú que les uneix és la maternitat, i això permet que es creïn forts lligams entre aquestes dues persones. L'atenció al nounat, la recuperació de la mare, la reestructuració de la parella, la soledat

de la dona davant el seu nadó, la por a allò desconegut, la seva pròpia capacitat de resposta, són algunes de les motivacions que comparteixen totes dues dones en aquest moment tan important de les seves vides.

A més, aquesta iniciativa possibilita la creació de relacions de suport i ajuda mútua entre aquestes dues persones, molt convenientes durant aquest etapa, i de les quals en surten beneficiades totes dues.

Aparentment, la idea és prou senzilla: ajut de mare a mare, coneixement mutu, nous contactes socials, ajut moral, intercanvi d'experiències sobre el nou paper de mare; tot això en un ambient relaxat i acollidor com és la llar familiar.

És per això que aquest programa està adreçat a mares i pares amb un nadó de pocs mesos amb ganes de compartir la seva experiència amb una dona embarassada i la seva parella. Només cal que aquests últims vulguin aprendre i conèixer directament i abans d'hora tot el que suposa l'arribada d'un nadó en la vida d'una parella.

Aquest programa, que vol potenciar l'ajuda mútua entre dones, pot contribuir a prevenir problemes que a vegades no són altra cosa que el resultat de sentir-se víctimes d'una societat que idealitza la maternitat, mentre que, a canvi, no atorga als seus pares i mares ni l'ajut necessari ni la consideració que es mereixen com a conseqüència del seu nou estat.

A la primavera de l'any 2004, la Neus tenia una filla, la Mar, amb dos mesos de vida aproximadament. En aquesta època, la Marga assistia al "Programa Educació per al Naixement (Curs d'embaràs)" que es fa al Centre 0-3 anys. La Marga estava embarassada de 7 mesos i esperava el naixement de la Maria.

Va ser aleshores quan, a través del programa "Aviat seré mare", es van conèixer. Mitjançant les paraules següents totes dues expressen amb molta sinceritat i entusiasme què va significar per a elles aquesta experiència compartida.

Moments del dia en què la mare té cura del bebè.

• **TESTIMONI DE LA NEUS,
MARE DE LA MAR, QUE TENIA 2 MESOS...**

«A mi em va agradar molt, em sembla molt “xulo”. No em va suposar en cap moment cap esforç haver de tenir-ho tot net perquè vindrà la Marga, no, mai. Estava molt a disposició i per tant va ser molt agradable. A més, de seguida ens vam sentir molt bé juntes. I era molt “xulo”, perquè qualsevol cosa que jo li explicava li feia molta il·lusió, ella estava molt al final de l'embaràs i molt emocionada de pensar que aviat li passaria a ella tot això. Hem connectat molt, malgrat ser molt diferents.

«Més cap al final, preguntava més coses, més pràctiques. Per exemple veia que jo, al principi, a la Mar li posava oli d'oliva per netejar-li el culet i no la tovallola; era al principi, amb aquesta pell tan blanca, tan així. I ella ja com si comencés a preparar-se, de dir: “ella ho fa així, altres ho fan d'altra manera, doncs, a veure jo com m'ho faré”; ella anava fent-se els seus plans. Mirava què tenia als calaixos, la robeta, o el que tenia al bany... coses pràctiques que no t'imagines fins que t'hi trobes tu mateixa; per fer com una previsió abans.

«Després, quan va tenir la seva nena -això és el més maco que recordo- em va trucar després del part. Perquè ella, aquí, passava per la circumstància que no tenia gairebé a ningú, ni els seus pares, amics i coneguts, en aquell moment. Quan va tornar de l'hospital, estava bé, anímicament bé, però quan va arribar a casa es va atabalar, li van venir aquelles coses que sents, aquella buidor que sents: “m'han deixat tots aquí sola”. I jo li havia dit: “truca'm pel que necessitis”, però no pensava que em trucaria... I em va fer molta il·lusió quan em va trucar per explicar-me el que li passava. I li dic: “si vols, vinc”. I com que, a més, vivíem molt a prop... Ella ho necessitava molt i jo hi volia anar. Els primers dies necessites algú, perquè en el tema de l'alletament és molt important tenir suport en el moment que ho necessites, sobretot els primers dies.

«Em va agradar molt aquesta experiència i totes dues vam treure'n coses maques, i a més, quan ve algú i li has de parlar de les coses que tu estàs vivint, t'obliga a pensar; parlàvem del que sentíem cadascuna».

• **TESTIMONI DE LA MARGA,
EMBARASSADA DE 7 MESOS DE LA MARIA...**

«Vam començar amb l'Emili a les classes de preparació al part i vèiem que ens anava molt bé. Al curs d'embaràs, ens explicaven coses i, com que seríem pares per primera vegada, no teníem idea de com cuidar una criatura. Doncs a les classes s'explicava el fet de l'embaràs, el part, però també ens interessava el que seria el més enllà del part quan tinguéssim la criatura amb nosaltres. I aquestes xerrades que es fan al Centre 0-3 anys anaven molt bé, hi apreníem moltíssim.

Llavors, quan va sorgir la proposta d'aquest programa, ens va semblar molt interessant, perquè no era només la teoria sinó també la pràctica. O sigui, et posen en contacte amb una mare i allà veus dia a dia com has de cuidar un nen, les dificultats amb què et pots trobar, els inconvenients, amb un petit problema, com te'n pots sortir... El que era millor era l'experiència d'una mare que estigués passant per aquella situació. Per això vaig decidir participar en aquest programa i la veritat és que em va anar molt bé.

«El tracte amb la Neus va ser molt bo, perquè de seguida vam connectar, de seguida ens vam avenir molt, totes dues. Llavors era molt informal, no era programat, ni obligatori. Era com si fóssim dues amigues que queden per veure's una estona, i si no era aquest dia, era un altre: ens adaptàvem de manera que ens anés bé a totes dues.

«Vaig connectar de seguida amb ella i em va anar molt bé, perquè vaig veure allà, en directe -per dir-ho d'alguna manera- com es cuida una criatura. Sobretot amb el que em va ajudar molt va ser amb el pit. Per exemple, a l'hora de donar el pit, la mirada de complicitat que hi ha entre la mare i el fill, això, ho veus tu, i això reafirmava més la meua decisió de donar el pit. I per exemple tot això no ho veus en una revista. A nivell de sentiments, ho veus tu en una experiència així, d'aquest tipus.

«El primer dia, quan arribes de l'hospital a casa, sembla que tot et cau a sobre, no saps què fer ni com comportar-te. I vaig trucar-li sense cap tipus de problema, perquè li havia agafat molta confiança, i va venir amb la petita a ajudar-me. I això em va donar molta seguretat a l'hora de donar el pit, perquè m'imagino que si no hagués fet aquestes petites trobades amb ella, potser no hagués agafat tanta confiança, m'hagués posat nerviosa i m'hagués costat més donar el pit. Jo tenia molt clar que volia donar-li el pit a la Maria, i em van donar molta seguretat aquestes trobades, aquestes xerrades amb ella.

«Per a mi va ser molt important, perquè em va donar molta seguretat. I cada mare té petits “truquillos”, petites maneres de sortir-se de les petites dificultats que pot tenir al cuidar una criatura, i això s'aprèn tenint una experiència real».

El nounat, la mare i l'embarassada: la maternitat crea forts lligams.

BEGOÑA AYARZA

Programa P.A.P.I.

(Punt d'Atenció a la Petita Infància).

Centre 0-3 anys

NOTÍCIES

DEL SERVEI D'EDUCACIÓ

Teatre a l'aula d'acollida

Títol: *La Caputxeta Vermella*
Nivell: Aula d'acollida
Temàtica: Llengua catalana
Responsables: Marisol Pajares i Dolors Duch
Centre: CEIP Baldiri Reixach (Sant Feliu de Guíxols)

El teatre és una activitat inclosa dins el currículum escolar que permet cohesionar el nostre alumnat. Per això cada any a la nostra escola es representen dues obres de teatre a través de l'aula d'acollida, una abans de Nadal i l'altra a final de curs. Aquest any per Nadal hem representat un clàssic: *La Caputxeta Vermella*. Com que és un tema conegut per tothom, tant pel contingut com per l'acompanyament musical que se li ha donat, la seva

representació ha estat molt ben acceptada per tots els mestres i alumnes de l'escola.

Descripció: El conte de *La Caputxeta Vermella* és representat pels alumnes de l'aula d'acollida en quinze seqüències acompanyades de la diapositiva corresponent. Les diapositives estan extretes d'Audiovisuals Claret.

El teatre es va representar al gimnàs de l'escola per a tot el centre. Els familiars dels actors i actrius també hi foren convidats.

La posada en escena s'acompanya amb cançons del CD *Va Superfiu!* del Club Súper Tres; aquestes cançons s'intercalaven amb les diapositives.

Per tal que tota l'escola participés d'aquesta activitat, les cançons esmentades havien estat treballades prèviament a l'àrea de música.

L'objectiu principal d'aquesta activitat és estimular i potenciar l'expressió oral, augmentar l'autoestima dels nens i nenes de l'aula d'acollida i fer que aquesta aula sigui un exemple per al centre acollidor.

Actors i actrius:

1r.A	Salaheddine Haji: caçador
Alba Cortés: mare caputxeta
1r.B	Mohamed Lemallen: caçador
Mykhaylo Khuda: caçador
2n.A	Natalia Masny: Caputxeta
Brian Michel Baez: llop
Vlad Barligea: caçador
Amin El Haji: caçador i animador
4t.A	Aleksander Kuda: pare caçador
4t.B	Caterina Pellegrino:
recita el poema
6è.B	Naima Lemallem: àvia

Marisol Pajares i Dolors Duch

Professores i responsables de l'aula d'acollida
CEIP Baldiri Reixach

Sol·licituds de plaça escolar al llarg del curs 2004-05

Als darrers anys, els nens i nenes que arriben a la nostra ciutat durant el curs escolar i també durant l'estiu, fan la sol·licitud de centre al Servei Municipal d'Educació. El representant municipal aporta la informació corresponent a les peticions esmentades, a la comissió d'escolarització. Al llarg del curs escolar, la comissió permanent, creada a proposta del president dins la comissió d'escolarització, és qui resol l'assignació de plaça escolar d'aquests nens i nenes que van arribant a la ciutat i que estan en edat d'escolarització (fins als 16 anys). Les dades recollides durant el curs escolar 2004-05 (des de mitjan setembre fins a final de maig) són les següents:

EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA

BALDIRI REIXACH

P3: 6, P4: 3, P5: 4, 1r: 3, 2n: 2, 3r: 2, 4t: 3, 5è: 1. Total: 24.

L'ESTACIÓ

P5: 1, 1r: 2, 2n: 1, 3r: 1, 6è: 1. Total: 6.

GAZIEL

P3: 2, 2n: 1, 3r: 1, 5è: 2, 6è: 1. Total: 7.

SANT JOSEP

2n: 2, 6è: 1. Total: 3.

COR DE MARIA

P3: 2, P4: 2, P5: 2, 2n: 2, 3r: 2, 5è: 1, 6è: 2. Total: 13.

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

IES SANT ELM

1r: 3, 2n: 1, 4t: 2. Total: 6.

IES SANT FELIU

2n: 2, 3r: 1, 4t: 1. Total: 4.

SANT JOSEP

1r: 1, 2n: 1, 3r: 2. Total: 4.

Per tant, el total d'aquests alumnes que han arribat a Sant Feliu un cop iniciat el curs escolar 2004-05, al marge dels que han fet la sol·licitud durant l'estiu, és de 66. Per països de procedència, s'han enregistrat les següents xifres:

PROCEDÈNCIA DE LES SOL·LICITUDS

ANDORRA	1
BÈLGICA 1	
BRASIL	1
BULGÀRIA	1
CATALUNYA	25
COLÒMBIA	1
ESPANYA 8	
FRANÇA 1	
GÀMBIA 2	
MARROC9	
PERÚ	1
R. DOMINICANA	3
REGNE UNIT	1
ROMANIA	2
UCRAÏNA	1
URUGUAI	8
TOTAL	66

Servei Municipal d'Educació

Publicacions rebudes

Perspectiva escolar: "Nenes i Nens d'ara", núm. 298.
Publicació Rosa Sensat.

Perspectiva escolar: "Què passa amb els i les adolescents?", núm. 299.
Publicació Rosa Sensat.

Perspectiva escolar: "La laïcitat", núm. 300.
Publicació Rosa Sensat.

40 Escoles d'Estiu: "Dies i Camins".
Publicació Rosa Sensat.

Suplement Perspectiva escolar: "Ambient 35 ecofunerals".
Publicació Rosa Sensat.

Barcelona Educació: núm. 49.
Publicació: Institut d'Educació - Ajuntament de Barcelona.

Barcelona Educació: núm. 50.
Publicació: Institut d'Educació - Ajuntament de Barcelona.

Barcelona Educació: núm. 51.
Publicació: Institut d'Educació - Ajuntament de Barcelona.

Dossiers Informatius:
Publicació Consell Escolar de Catalunya.

Les Escoles Menors de Belles Arts al Baix Empordà (1880-1939).
Publicació Ajuntament de la Bisbal d'Empordà.

La plana web de la biblioteca pública: un món de serveis virtuals

DAVID HERNÁNDEZ GASCH

Un dels projectes pendents a la biblioteca des de la seva inauguració ha estat posar en funcionament un espai web que oferís informació i serveis virtuals del centre. En un moment en què les noves tecnologies i el seu ús són el pa nostre de cada dia i, òbviament, són cada vegada més presents en la nostra vida quotidiana, és molt clar que un centre d'informació no pot oferir un servei òptim si no disposa d'una porta a aquesta realitat. En els propers mesos d'aquest 2006 la biblioteca estrenarà plana web.

L'any 2000 es van iniciar els primers moviments al consistori municipal per a la creació d'un espai web que recollís els serveis i activitats de les diferents àrees i equipaments de l'Ajuntament, i que es troba allotjat a www.guixols.net. Des d'aquell moment i fins al present, la biblioteca ha comptat només amb les dades purament informatives (adreça, telèfon, correu electrònic), però sense oferir res més, dins l'apartat www.guixols.net/biblioteca. Finalment, ara s'engega el projecte.

L'objectiu principal a l'hora de dissenyar el projecte

ha estat dotar la biblioteca d'un espai virtual que no sigui purament i simple informatiu, sinó que tingui eines d'interacció entre usuari i servei. Crear un espai virtual que acosti el ciutadà, el lector, a la biblioteca i als seus recursos informatius. Un espai que resulti clar, senzill i entenedor per a l'usuari.

Una biblioteca dins d'Internet ha de facilitar els tràmits en línia que li pertoquin, facilitar l'accés al fons propi i oferir serveis virtuals. A la vegada, la biblioteca virtual ha d'oferir també dades bibliogràfiques d'interès local, sense oblidar el seu paper actiu en la creació de fòrums d'àmbit i temàtica local.

Crear un espai virtual que acosti el ciutadà, el lector, a la biblioteca i als seus recursos informatius

www.guixols.net/biblioteca: estat actual de la plana web de la Biblioteca Pública Octavi Viader i Margarit.

**www.bibgirona.net/
palafrugell: un exemple de
serveis virtuals dins la web
de la Biblioteca Pública de
Palafrugell.**

Una web és un espai en continu canvi i transformació, on tenen cabuda moltes informacions locals

Pel que fa a la concepció de la pàgina, hem tingut en compte els següents elements¹ per a fer-la atractiva, manejable, entenedora i participativa per als usuaris:

- La navegació, on la versió òptima és la que permet l'accés des de qualsevol punt de la pàgina a tots els apartats de la web. Normalment això se sol fer amb menús contextuais desplegable.

- L'estructura, que es recomana que sigui àgil i clara d'entendre i que tingui perfectament diferenciada la informació referent a la col·lecció, als serveis i als serveis virtuals.

- L'accessibilitat: la pròpia web de l'Ajuntament ja disposa d'una web adaptada per a aquells usuaris amb deficiències visuals, de manera que l'espai de biblioteca també podrà disposar d'aquesta versió.

- La interactivitat: oferir al ciutadà, d'una banda, tràmits en línia d'aquells que habitualment es realitzen físicament a la biblioteca; de l'altra, espais d'expressió mitjançant bústies de suggeriments,

fòrums, enquestes.

- L'autoria: el manteniment de bona part de la web pel que fa a totes aquestes eines interactives recaurà en el personal de la biblioteca, per tal que sigui més proper i immediat a l'hora de resoldre consultes, peticions d'informació i gestions diverses dins l'àmbit del centre.

- L'actualització: "les dades caduques donen el pitjor servei possible"², i aquesta serà una de les prioritats a l'hora de gestionar l'espai virtual de la biblioteca.

- La lluminositat: la quantitat i qualitat d'enllaços a pàgines relacionades amb el món del llibre i la lectura és important per a dotar de contingut de referència la plana web.

Basant-nos en algunes de les planes de biblioteques en l'àmbit català, en estudis d'avaluació fets a partir d'aquestes planes i preveient la capacitat real d'assumir un manteniment òptim de la web hem dissenyat el següent model:

1. Extreus de: FENOLL, Carme; LLUECA, Ciro. "L'avaluació de webs d'ajuntament: presentació d'una eina d'anàlisi i estat de la qüestió a les comarques gironines", dins *Item*, núm. 29 (juliol - desembre 2001), p. 57-80.

FRÍAS, Amparo. "La web de la biblioteca com a aparador de la biblioteca física: anàlisi de les webs de les biblioteques públiques catalanes", dins *BiD*, núm. 10 (juny de 2003).

2. FENOLL, Carme; LLUECA, Ciro. *Op. cit.*, p. 78.

- Informació bàsica

Dedicat a la nostra biblioteca, amb informació del servei: horaris, ubicació, serveis que s'ofereixen, reglament d'ús de la biblioteca i la sala d'actes, normatives dels serveis de la biblioteca, plànol del centre amb la ubicació de cada una de les seccions, els tipus de fons de què disposem, les activitats, etc.

- La web com a extensió de la biblioteca física i espai de participació ciutadana

D'una banda, la pàgina oferirà de manera virtual els serveis que es realitzen a la biblioteca, com ara la consulta del catàleg, els serveis de referència (consultes d'informació per correu electrònic), l'agenda de les activitats, la tramitació en línia del carnet de la biblioteca, de reserves i renovacions de documents, de demandes de llibres en préstec interbibliotecari, i també serveis de novetats literàries a la biblioteca.

De l'altra, incentivarà la relació amb els seus usuaris mitjançant la bústia de suggeriments dels usuaris, fòrums, enquestes i concursos.

- La web com a enllaç al món del llibre

Dedicada a enllaçar la nostra biblioteca amb la resta d'elements del sistema amb els quals està relacionada, com ara vincles per a accedir al Catàleg Col·lectiu del Sistema de Lectura Pública de Catalunya, als catàlegs de la Diputació, de les principals universitats catalanes, etc. També un apartat de vincles "institucionals": la Generalitat de Catalunya, les diferents diputacions, Consell Comarcal, etc. Dins aquest apartat es podran crear també enllaços a webs d'interès bibliogràfic (editorials, premis literaris, portals literaris, planes d'autors, etc.).

Algunes d'aquestes accions virtuals es desenvoluparan en fases (mai no cal morir d'èxit), tenint en compte la rebuda que susciti entre els seus usuaris. En aquest sentit, una plana web, però, és un espai en continu canvi i transformació, on tenen cabuda moltes informacions locals (de tipus cultural, literari, d'investigació) que d'altra manera no es podrien trobar a la xarxa. És un espai d'interrelació i comunicació amb el ciutadà, on cal estar atent als seus suggeriments per millorar el servei del qual, en darrer terme, ells són els autèntics beneficiaris.

DAVID HERNÁNDEZ GASCH

Bibliotecari

Bibliografia:

La biblioteca pública: nous reptes i estratègies en la societat de la informació. Informe Seminari Interacció 2002. Barcelona: Diputació de Barcelona. Àrea de Cultura, 2002.

CASTELLS, Manuel [et al.]. *La societat xarxa a Catalunya*. Barcelona: Rosa dels Vents 2003.

Catalunya davant la societat de la informació. Nous actors i noves polítiques públiques. Barcelona: Mediterrània, 1999.

COL·LEGI OFICIAL DE BIBLIOTECARIS-DOCUMENTALISTES DE CATALUNYA. "De com les biblioteques poden ajudar Catalunya a entrar amb èxit a la societat de la informació: decàleg de propostes d'actuacions en matèria de biblioteques a Catalunya", dins *Item*, núm. 24 (gener - juny 1999), p. 5-12.

FENOLL, Carme; LLUECA, Ciro. "L'avaluació de webs d'ajuntament: presentació d'una eina d'anàlisi i estat de la qüestió a les comarques gironines", dins *Item*, núm. 29 (juliol - desembre 2001), p. 57-80.

FRÍAS, Amparo. "La web de la biblioteca com a aparcador de la biblioteca física: anàlisi de les webs de les biblioteques públiques catalanes", dins *BiD*, núm. 10 (juny de 2003).

Versió en línia disponible a:

<http://www2.ub.es/bid/consulta_articulos.php? fichero=10frias.htm> "Pàgines web i administració local" <www.localret.es/jornades/materials/mpwial.htm> [consulta: 1 de febrer de 2006].

Webs de biblioteques visitades:

Biblioteca Central de Terrassa [en línia]. <<http://www.terrassa.org/bct/>>. [consulta: 1 de febrer de 2006].

Biblioteca de Palafrugell [en línia]. <<http://www.bibgirona.net/palafrugell/>>. [consulta: 1 de febrer de 2006].

Biblioteca pública de Tarragona [en línia]. <<http://cultura.gencat.net/bpt/>>. [consulta: 1 de febrer de 2006].

Biblioteca Vapor Badia de Sabadell [en línia].

<http://www.sabadell.net/Cat/bibliotecaVaporBadia/paginesCat/bibliotecaVaporBadia_cat.asp> [consulta: 1 de febrer de 2006].

NOTÍCIES

DE LA BIBLIOTECA

Primer semestre de l'Hora del conte

Un any més, la biblioteca convida grans i petits a gaudir de l'activitat de l'Hora del conte. Monstres, amables donzelles, animals feréstecs, dracs bonifacis, bruixes, esperits i dimonis visitaran la nostra biblioteca per fer-nos passar una estona d'allò més entretinguda. Aquesta activitat per als més menuts s'ha estat realitzant als darrers anys i enguany no serà una excepció: a partir del mes de febrer -la primera sessió fou el passat divendres 3- i fins al 23 de juny, tots els divendres alterns a partir de les 18.30 h, les narracions de contes envairan el centre (amb les úniques excepcions de Setmana Santa, en què no hi haurà sessió, i el dia 30 de març, que és un dijous). Els dies previstos per als propers relats són el 3 i el 17 de febrer, el 3, el 17 i el 30 de març, el 28 d'abril, el 12 i el 26 de maig i el 9 i el 23 de juny. També podeu informar-vos del calendari de sessions a la biblioteca o a través de l'agenda d'activitats *El Mes* -que edita l'Ajuntament de Sant Feliu i que podeu trobar en equipaments municipals i comerços de la ciutat, com també a la plana web www.guixols.net. Grans i petits hi sou convidats. Us hi esperem!

Contes de carnaval, durant la segona sessió, el 17 de febrer. Foto: Ramon Rico Molina.

Exposicions per al 2006

El passat gener, la biblioteca va acollir del 24 d'aquest mes al 7 de febrer les exposicions de la Setmana del Llibre Infantil i Juvenil, que enguany celebra ja la seva cinquena edició; com les altres vegades, l'organització va córrer a càrrec del Consell Català del Llibre per a Infants i Joves -CCLIJ-, amb la participació d'ajuntaments i altres administracions. L'exposició principal, titulada "Per sucari pa", era una mostra de llibres representativa del paper que juguen les coses del menjar dins la literatura infantil i juvenil. No hi faltaven els llibres de receptes, els que permeten conèixer millor els aliments que es porten a taula, els contes ambientats en el fet de menjar (o de no voler menjar), etc. A més d'aquesta exposició monogràfica també hi va haver les altres mostres habituals: la selecció del curs 2004-2005 (els millors títols infantils i juvenils en català editats durant aquest període), que ha dut a terme l'equip de crítics de la revista *Faristol*; l'exposició dels llibres a concurs dins el 10è Premi de Literatura Protagonista Jove

i, per primer cop, la presentació de la versió per a més petits d'aquest concurs: el 1r Premi de Literatura Infantil Atrapallibres. A més d'organitzar-se a Sant Feliu, donat que són itinerants, també les podreu trobar a les següents biblioteques del Baix Empordà:

- Castell-Platja d'Aro - Biblioteca Mercè Rodoreda: del 22 de febrer al 7 de març.
- Calonge - Biblioteca Municipal de Sant Antoni: del 17 al 30 de maig.
- Palamós - Biblioteca Lluís Barceló i Bou: del 31 de maig al 13 de juny.
- Palafrugell - Biblioteca de Palafrugell: del 20 de setembre al 3 d'octubre.
- Santa Cristina d'Aro - Biblioteca Baldiri Reixac: del 4 al 20 d'octubre.
- Pals - Biblioteca Municipal: del 8 al 24 de novembre.

La programació d'exposicions a la biblioteca per als propers mesos inclou:

- Abril: "Pobles indígenes", des del 5 d'abril al 4 de maig. Organitzada per la Fundació "La Caixa", aquesta exposició itinerant mostra la cultura indígena de països com ara Perú, Colòmbia, Equador, Bolívia i Guatemala. Les fotografies de l'exposició (retrats, paisatges...) vénen acompanyades de textos que reflecteixen la realitat d'aquestes comunitats. Aquesta mostra va ser creada per a les Jornades de Cooperació Internacional Pobles Indígenes de l'Amèrica Llatina. Realitat i Reptes, que van tenir lloc el passat 27 i 28 d'abril de 2005 a la seu del CaixaForum a Barcelona.
- Agost: "Prohibit llegir Lovecraft". Organitzada també per la Fundació "La Caixa", l'exposició ens aproxima al món de "prohibicions" d'aquest autor nord-americà de literatura fantàstica i de terror de principi del segle XX: un món on els seus personatges descobreixen misteris ocults i ancestrals i s'enfronten a una prohibició que transgredeixen. La mostra s'acompanyarà d'una selecció d'obres que estaran disponibles en préstec.

L'exposició "Per sucari pa", sobre llibres infantils que tracten del menjar, va romandre a la biblioteca del 24 de gener al 7 de febrer. Foto: Ramon Rico Molina.

Xerrades d'Agustí Rodes Català

Durant tres divendres consecutius (31 de març i 7 i 21 d'abril) podrem escoltar l'escriptor, periodista i investigador Agustí Rodes Català en el cicle de conferències titulat "Secrets i mites de la història medieval catalana". El primer divendres girarà a l'entorn del compromís de Casp; en la segona sessió, sobre l'esclavitud durant l'època medieval i, en la tercera i última, sota l'epígraf "La guerra contra els castellans", es repassaran els

conflictes més importants entre la Corona Catalanoaragonesa i la de Castella. Aquestes xerrades es realitzaran a la sala infantil de la biblioteca, mentre no estigui habilitada la nova sala d'actes de l'arxiu i biblioteca al semisoterrani de l'edifici.

La biblioteca al carrer

El proper dissabte 22 d'abril, la Biblioteca Pública Octavi Viader i Margarit tornarà a estar present a la rambla Vidal en la seva cinquena edició de La biblioteca al carrer: una activitat en què es donen a conèixer les novetats de llibres que s'han adquirit per a Sant Jordi, tant infantils com per a adults. Aquest any es tornarà a fer préstec per a aquells usuaris de la biblioteca que vulguin aprofitar l'ocasió per a endur-se algun d'aquests llibres, a diferència del que succeïa en les tres edicions passades, en què s'havia deixat de fer. A banda, també hi trobareu publicacions de l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols a la venda.

Noves revistes i diaris per al 2006

Un any més, us detallam la relació de títols de publicacions periòdiques per a aquest 2006: d'una banda, mantenim els 5 diaris existents fins al moment i la major part de les revistes que es podien consultar a la nostra biblioteca; de l'altra, us presentem un important augment del nombre de revistes (i, per tant, de les temàtiques que presenten), que fa que la biblioteca us pugui oferir un fons molt ben assortit i l'increment també del nombre de diaris, amb la incorporació d'*El País* i *El Periódico*.

Aquest creixement té el seu origen en el fet que la subvenció aportada per la Generalitat de Catalunya s'ha doblat per a aquest 2006 (ha passat d'aproximadament uns 2.800 euros a 7.000 i escaig), la qual cosa ha permès realitzar aquesta ampliació. Això també suposarà algunes modificacions en la disposició dels materials, ja que l'Ajuntament ha hagut d'adquirir mobiliari per a allotjar les revistes noves, que continuaran, això sí, estant ubicades a la planta baixa de la biblioteca. Recordem que els números de revistes endarrerits es poden prestar.

A continuació us llistem les novetats que hem incorporat al fons des del passat mes de gener:

DIARIS
El País
El Periódico

REVISTES
Academia - Cinema
Acordes - Guitarra
Álbum - Art modern
Al-mushahid - Setmanari sobre els estats àrabs
Altair - Geografia i viatges
Amnistia Internacional - Solidaritat
Animalia - Animals

Anthropos - Humanitats
Apnea - Esports (submarinisme)
Arquitectura Viva - Arquitectura
Artes Plásticas - Art
Audioclásica - Música clàssica
Burda Modem - Tall i confecció
Burda Modem Tallas Mayores - Tall i confecció
Burda Infantil - Tall i confecció
Cambio 16 - Informació general
Cáñamo - Cànnabis
Catalunya Cristiana - Religió catòlica
Caza y Pesca - Caça
El Ciervo - Informació general
Cinefilm - Cinema
Claves de la Razón Práctica - Cultura
Clij - Literatura infantil
Clio - Història
Cocina Fácil - Cuina
Cocina Ligera - Cuina
Crece Feliz - Puericultura
Cuadernos de Jazz - Música (jazz)
Cucafera - Revista infantil
Debats - Informació general
Delibros - Literatura
Descobrir Cuina - Cuina
Descubrir el Arte - Art
Dibus - Còmic
Dietética y Salud - Salut
Dj1 - Música (discjòqueis)
Dossier Cidob - Política mundial
El Ecologista - Medi ambient
Ecoarxa - Medi ambient
Entreacte - Teatre
Entre Estudiantes - Revista d'estudiants
Escaparatismo & Instalaciones de Tiendas y Moda - Disseny d'aparadors
Expansión - Economia
Foto Digital - Fotografia
Goldberg - Música (medieval, renaixentista i barroca)
Guix Infantil - Educació
Hola - Premsa del cor
Investigación y Ciencia - Ciència
Jaque - Escacs
Kiss - Còmics
Lápiz - Art
Llegir - Literatura
Els Marges - Filologia catalana
Men's Health - Món de l'home
Mercado Laboral - Món laboral
Mía - Món de la dona i moda
Muntanya - Esports (muntanyisme i excursionisme)
Nosferatu - Cinema
Noticia de Libros - Literatura
Le Nouvel Observateur - Informació general (en francès)
Ocu Salud - Salut
On Diseño - Disseny, grafisme i arquitectura
Ópera Actual - Música (òpera)
Papers de Joventut - Joventut
PC Actual - Informàtica
Primeras Noticias - Revista juvenil
Psicología Práctica - Psicologia
RC Model - Aeromodelisme
Revista de Arqueología - Arqueologia
Revista de Catalunya - Cultura
Revista de Occidente - Cultura
La Revista dels Súpers - Revista infantil
Rolling Stone - Música (pop-rock)
Scherzo - Música clàssica
Selecciones del Reader's Digest - Informació general
Serra d'Or - Revista sobre els Països Catalans
Solo Linux - Informàtica (Linux)
Solo Nieve - Esports (esquí)
Terres Catalanes - Revista sobre els Països Catalans
Tretzevents - Revista infantil
Turismo Rural - Geografia i viatges
Vèlit - Revista sobre l'Empordà

El Viejo Topo - Informació general
Viajes (National Geographic) - Geografia i viatges
Vogue - Món de la dona i moda

Els llibres llegits pel Club de lectura el 2005

Us presentem a continuació el llistat complet dels llibres llegits pel Club de lectura de la biblioteca durant el 2005: en les següents referències trobareu l'autor, títol, editorial i any de la darrera edició. Amb les obres estrangeres us citem les edicions catalana i castellana -en el cas que existeixin totes dues-. Tots aquests títols els trobareu també a la biblioteca. Recordem que el Club de lectura continua obert a tots aquells lectors i lectores que s'hi vulguin afegir per compartir el plaer de la lectura.

GENER: Milan KUNDERA. *La insostenible lleugeresa del ser*. Destino, 2000. (*La insoportable levedad del ser*. Tusquets, 2004). José Luis SAMPEDRO. *La sonrisa etrusca*. Destino, 2005.
FEBRER: Marina MAYORAL. *Bajo el magnolio*. Alfaguara, 2004.
MARÇ: Olga XIRINACS. *Setmana de difunts*. Planeta, 2003.
ABRIL: Anna GAVALDA. *Junts i prou*. Edicions 62, 2004. (*Juntos, nada más*. Seix Barral, 2004).
MAIG: Eduardo MENDICUTTI. *California*. Tusquets, 2005.
JUNY: Marguerite DURAS. *L'amant*. Tusquets, 2002. (*El amante*. Tusquets, 1993).
JULIOL: M. Mercè ROCA. *L'últim tren*. Columna, 2004.
AGOST: Alessandro BARICCO. *Sense sang*. La Magrana, 2003. (*Sin sangre*. Anagrama, 2003). Alessandro BARICCO. *Seda*. La Magrana, 2001. (*Seda*. Anagrama, 2003).
SETEMBRE: Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ. *Crónica de una muerte anunciada*. Mondadori, 2002.
OCTUBRE: Georges HYVERNAUD. *La pell i els ossos*. La Campana, 2004. (*La piel y los huesos*. Alianza, 2004).
NOVEMBRE: Antonio TABUCCHI. *Afirma Pereira*. Edicions 62, 1996. (*Sostiene Pereira*. Anagrama, 2003).
DESEMBRE: Elfriede JELINEK. *Deseo*. Destino, 2004.

DARRERES DONACIONS

A LA BIBLIOTECA

5.09.2005 Dolors Moreno
Llibres diversos.

10.09.2005 Xavier Duran
Diccionaris científics.

16.09.2005 Neus Casas
Llibres diversos.

21.09.2005 Marc Labrada
Llibres diversos.

30.09.2005 Marta Iglésias
Llibres diversos.

14.10.2005 Magdalena Rodríguez
Llibres diversos.

27.10.2005 M. Lluïsa Ros Mateu
Llibres diversos.

7.11.2005 Teresa Sabater
Llibres, cds i música.

11.11.2005 Toni Pacheco
Llibres diversos.

19.11.2005 Pilar Tolosa
Llibres diversos.

24.11.2005 Esther Borràs Pallí
Llibres diversos.

7.12.2005 Agustí Rodes Català
Novel·les d'actualitat.

9.12.2005 M. Concepción Rigau
Fons divers en francès.

9.12.2005 Fermín Núñez Sáez
Fons divers en anglès.

10.12.2005 Ettone Vidal del Latte
Llibres diversos.

16.12.2005 Inmaculada Moreno
Vídios.

17.12.2005 Mercè León
Llibres diversos.

23.12.2005 Jesús Hernández
Llibres diversos.

5.1.2006 Àngel Portigosa Rodríguez
Enciclopèdia.

26.1.2006 José Sáenz de Manjarres
Novel·les juvenils.

11.2.2006 Manel Llera Clemente
Novel·les.

17.2.2006 Joaquim Arquejo Serra
Llibres diversos.

LES NOVEL·LES MÉS LLEGIDES

EL 2005

Igual com hem estat fent als darrers anys, us oferim aquest mes de gener el llistat de les trenta novel·les més llegides de l'any passat, que corresponen als llibres que més han sortit en préstec durant l'any 2005.

La novel·la amb tocs fantàstics ha estat la que ha acaparat les primeres posicions de la llista, de manera que ha quedat en primera posició el llibre de Carlos Ruiz Zafón *L'ombra del vent* (tant en la seva versió catalana com en la castellana) i en la segona, *La pell freda*, d'Albert Sánchez Piñol. Totes dues novel·les també apareixien el passat 2004 com uns dels títols més llegits.

La tercera posició l'ocupa un autor poc conegut al nostre país abans de la publicació de la seva obra *El curioso incidente del perro a medianoche*, però que ha entrat fort en el panorama literari gràcies a aquesta història d'un nen autista i la visió que dona del seu entorn.

Les obres escrites originalment en català i que figuren en aquesta llista són: *Per un sac d'ossos*, de Lluís-Anton Baulenas; *Pa negre*, d'Emili Teixidor; *Rodalties*, de Toni Sala; *L'illa dels 5 fars*, de Ferran Ramon-Cortés; *Les veus del Pamano*, de Jaume Cabré; i *Camí de sirga*, del desaparegut Jesús Moncada. El rànquing ha estat ordenat de major a menor índex de préstec en la nostra biblioteca. Després de citar l'autor i el títol, entre parèntesis trobareu la localització de l'obra a la biblioteca.

1. Carlos RUIZ ZAFÓN.
La sombra del viento / L'ombra del vent (N Rui)

2. Albert SÁNCHEZ PIÑOL.
La pell freda (N San)

3. Mark HADDON.
El curioso incidente del perro a medianoche (N Had)

4. Jostein GAARDER.
El món de Sofia (N Gaa)

5. Javier CERCAS.
La velocidad de la luz (N Cer)

6. Lucía ETXEBARRÍA.
Un milagro en equilibrio (N Etx)

7. Sándor MARAI. *La dona justa* (N Mar)

8. Lluís-Anton BAULENAS.
Per un sac d'ossos (N Bau)

9. Tim LAHAYE i Greg DINALLO.
La profecía de Babilonia (N Lah)

10. Lucía ETXEBARRÍA.
Beatriz y los cuerpos celestes (N Etx)

11. Roberto BOLAÑO. *2666* (N Bol)

12. Tracy CHEVALIER.
La joven de la perla (N Che)

13. Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ.
Cien años de soledad (N Gar)

14. Paulo COELHO. *Once minutos* (N Coe)

15. Isabel ALLENDE.
El bosque de los pigmeos (N All)

16. Emili TEIXIDOR. *Pa negre* (N Tei)

17. Nicholas SPARKS.
Un revolt de la carretera (Nr Spa)

18. Barbara WOOD.
Constantes vitales (N Woo)

19. Toni SALA. *Rodalties* (N Sal)

20. Zoé VALDÉS.
La eternidad del instante (N Val)

21. Susana PÉREZ-ALONSO.
Nada te turbe (N Per)

22. Gabriel GARCÍA MÁRQUEZ.
Memoria de mis putas tristes (N Gar)

23. Paul AUSTER. *La nit de l'oracle* (N Aus)

24. Eduardo MENDOZA.
Sin noticias de Gurb (N Men)

25. Jaume CABRÉ.
Les veus del Pamano (N Cab)

26. Ferran RAMON-CORTÉS.
L'illa dels 5 fars (N Autojuda Ram)

27. José SARAMAGO.
Ensayo sobre la lucidez (N Sar)

28. Rodolfo MARTÍNEZ.
Los sicarios del cielo (N Mar)

29. Jesús MONCADA. *Camí de sirga* (N Mon)

30. Matilde ASENSI.
El último Catón (Nh Ase)

DIRECTORI

SERVEI D'EDUCACIÓ

C/ PENITÈNCIA, 10 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. i FAX: **972 82 08 10**
E-MAIL: educacio@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 10 A 13 h
(També a hores convingudes)

SERVEI D'ARXIU

CRA. DE GIRONA, 45-47 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 32 25 93** FAX. **972 32 73 39**
E-MAIL: arxiu@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 9 A 14 h,
DIMARTS I DIJOUS, DE 17 A 19 h
(Dissabtes a convenir)

BIBLIOTECA PÚBLICA OCTAVI VIADER I MARGARIT

C/ SURÍS, 28-34 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 32 40 57** FAX. **972 32 73 39**
E-MAIL: biblioteca@guixols.net
HORARIS: DIMARTS, DIJOUS, DIVENDRES I DISSABTES, DE 10 A 13.30 h,
DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 17 A 21.00 h

MUSEU D'HISTÒRIA

PL. MONESTIR, s/n 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. **972 82 15 75** FAX. **972 82 15 74**
E-MAIL: museuhistoria@guixols.net
HORARIS (juliol, agost i setembre):
MATINS, DE DIJOUS A DIUMENGE I FESTIUS, DE 10 A 13 h
TARDES DE DILLUNS A DISSABTE, DE 16 A 20 h

L'ARJAU

INFORMATIU DE L'ARXIU - MUSEU - EDUCACIÓ - BIBLIOTECA

ABRIL 2006

Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols

Diputació de Girona